

Anul XII (serie nouă), nr 2 (46) 2015

Messenger bucovinean

Revistă de cultură pentru bucovinenii de pretutindeni

Ediție specială: Deschiderea Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți

CERNĂUȚI – BUCUREȘTI – RĂDĂUȚI – CHIȘINĂU

CUPRINS

Editor:

Societatea pentru Cultura și Literatură
Română în Bucovina – Filiala București,
în parteneriat cu Fundația Culturală de
Binefacere "Casa limbii române" din
Cernăuți și Asociația Social-culturală
"Bucovina" din Chișinău

Director onorific:

Prof. univ. dr. Nicolai POMOHACI

Director/coordonator de proiect:
prof. univ. dr. Dumitru CURCĂ

Redactor șef:
Ștefan HOSTIUC

Colegiul de redacție:

acad. Dimitrie VATAMANIUC,
prof. univ. dr. Pavel ȚUGUI,
prof. univ. dr. Dumitru BALAN,
ec. dr. Liviu CABARIU,
avoc. dr. Eugen PATRAȘ,
Prof. Antoaneta Lucasciuc, Senior Editor,
Paraschiva Trandafir, corector,
ing. Mihai ONCIUL,
ing. Oltea REUȘ (București),
jurnalist Maria TOACĂ (Cernăuți),
scriitor Arcadie SUCEVEANU (Chișinău),
dr. Ion BOTOȘ (Maramureșul istoric),
jurnalist Vadim BACINSCHI
(sudul Basarabiei)

Design/Tehnoredactare:
Miroslava Iuriiciuc

Adresa redacției:

Str. Mureșana nr.7, bl.51A, sc.A, et.4, ap.12,
c. p. 031842, sector 3, București, România

Adresa electronică:

mesager.bucovinean@gmail.com

Bun de tipar: 2015

Apărut: 2015

Tipărit la: DRUK-ART

Tiraj: 500 exemplare

ISSN 1841-0499

Această ediție specială este ilustrată cu foto-
grafii de la ceremonia inaugurării Centrului
Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" re-
alizate de Viaceslav ALEXEEV, Nicolae HA-
UCA, Dragoș OLARU, Dorian THEODOR
și alți artiști fotografi

Răspunderea pentru conținutul textelor
publicate în revistă aparține în exclusivita-
te autorilor.

Editorial

Ștefan HOSTIUC, Un proiect temerar:

Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți..... 1

Eveniment

Micu CERNUCEAN, O sărbătoare românească 3
de excepție pe strada Domnească din Cernăuți 8

Vivat, crescat, floreat

Mesage de salut, la deschiderea Centrului Cultural Român
Cuvinte de mulțumire..... 12

Tribuna așezării,

Eugen PATRAȘ, Cuvânt de încheiere a ceremoniei
de inaugurare a Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” 14

Ecouri, impresii, reflecții

Marian TEODORESCU, O sărbătoare de cinci stele
și trei zile, reflectată în trei scurte interviuri 15

Opinii, sugestii, aprecieri

Petru BEJINARIU, Obiectivul următor:
un institut cultural român în capitala Bucovinei..... 17

Tabletă

Maria TOACĂ, Cât poate să dureze
un rai pentru români, la Cernăuți..... 18

Cartea de istorie

Ștefan HOSTIUC, Ilie Luceac:
Eudoxiu (Doxaki) Hurmuzaki (1812-1874)..... 19

Per aspera ad astra

Ionică VASILAS, Dosarul unui proiect de anvergură 25
Iluță CONDREA, Trei ani de luptă pentru o hârtie 33

Interviu

Eugen PATRAȘ: "Pentru mine, Centrul Cultural
Român este un proiect de suflet, la care visez demult" 35

Sertarul cu acte

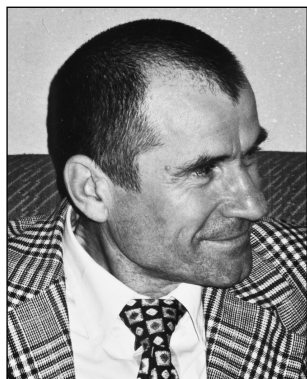
STATUTUL Organizației nonguvernamentale
Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” 42

Această revistă este tipărită cu sprijinul
Ministerului Afacerilor Externe – Departa-
mentul Politici pentru Relația cu Românii
de Pretutindeni site: www.dprp.gov.ro.

Conținutul acestei reviste nu reprezintă
poziția oficială a Departamentului Politici
pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Ștefan HOSTIUC

Un proiect temerar: Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți

Acum 150 de ani în urmă, în 1865, lua ființă la Cernăuți "Societatea pentru Literatura și Cultura Română în Bucovina", care înlocuia modesta "Reuniune de lectură" înființată cu trei ani mai devreme. Cu ea și prin ea se deștepta în conștiința "poporului român din Bucovina", cum se zicea în limbajul de atunci, ideea "demnității naționale", cea care, scoasă în evidență de ctitorul Societății, Alexandru Hurmuzachi, și investită – în sensul heghelian al termenului – cu puteri providențiale, produce istorie. "Că o idee, spunea Alexandru Hurmuzachi în celebrul său discurs de inaugurare a Reuniunii, când este bună și adevărată <...> învinge orice piedici care s-ar opune realizării sale". Cât de actuale sunt pentru noi, astăzi, aceste cuvinte rostite în urmă cu mai bine de un secol și jumătate, se poate vedea din istoria de patru ani a luptei cu "piedicile" puse din abundență în calea făuririi, la Cernăuți, a mult râvnitului Centru cultural român.

De cum a apărut în urbea bucovineană ideea deschiderii unui centru de promovare a culturii române, piedicile nu au întârziat să apară. În diferite etape, sub diverse forme. Dar mai întâi, la nivel diplomatic. Românii din Bucovina își doreau un asemenea Centru, România era dispusă să-l deschidă, Ucraina – numai nu și nu! Că de ce la Cernăuți și nu la Kiev?! Cu alte cuvinte, de ce să se deschidă tocmai acolo unde sunt români?! De ce să nu se deschidă acolo unde aceștia nu sunt!? De ce? Știe ea de ce. Știm și noi. Dar să trecem peste asta. Să vedem ce piedici au mai putut să apară în calea deschiderii mult discutatei instituții.

Într-un timp, diplomații celor două țări parcă ajunseseră la o înțelegere, și statul român închiriasse un spațiu în centrul Cernăuțiului, în care, iaca-iaca, urma să se deschidă o filială a Institutului Cultural Român. Ceva totuși trebuia să apară ca să zădărnicească această "înțelegere". Și ce credeți că a apărut? O poveste cu niște enigmatice cabluri de telecomunicație ce tocmai treceau, vezi Doamne!, prin preajma imobilului închiriat și prin care, cică, ar fi circulat niște informații

codificate care, dacă ar fi fost interceptate, ar fi pus în mare pericol securitatea statului. O fi el institut cultural, dar dacă pune cumva urechea la pământ și aude ce vorbim noi acolo? - au zis băieții vigilenți, care pe atunci nu prea erau în termeni buni cu NATO, iar România era membră a Alianței. Se poate oare admite așa ceva?! Bineînțeles că nu. Dar să piardă chiriașul zeci de mii de euro locație pentru cât a stat acolo, cu urechea la pământ sau cu ochii în soare, s-a putut! Povestea asta cu vigilența, că dușmanul nu doarme, e o boală veche, moștenită de la predecesori. Se tratează greu! Or, în cazul de față nici măcar boală nu a fost, ci doar un pretext. Un pretext de a nu permite deschiderea unei instituții românești în inima Bucovinei. Că doar, dacă ar fi fost bunăvoință, s-ar fi rezolvat și chestiunea cu cablurile. Iar acestea, dacă ar fi existat, ar fi constituit o problemă de la început, nu trebuia să treacă o jumătate de an ca să se constate că există. Oare cum s-o fi numind acest mod de a proceda în lumea diplomatică?

După o asemenea "bucurie", nici Institutul Cultural Român, nici serviciile diplomatice române n-au mai socotit de cuviință să piardă timpul căutând viitoarei filiale a Institutului Cultural Român o altă locație prin capitala Bucovinei. Dar la Cernăuți ideea a continuat să lucreze, ca "unul din acele adevăruri mântuitoare și puternice" despre care vorbea în urmă cu un secol și jumătate ctitorul asociaționismului românesc în Bucovina, Alecu Hurmuzachi. Dintr-o preocupare a diplomaților, ideea deschiderii Centrului s-a transformat într-o preocupare a societății civile.

În jurul anului 2010, animat de dorința de a deschide la Cernăuți o librărie românească, avocatul Eugen Patraș, doctor în drept internațional, unul din cei mai activi conducători ai Societății "Mihai Eminescu" la începutul anilor '90 ai secolului trecut, a încercat să obțină acordul acestei Societăți pentru inaugurarea unei asemenea

librării în chiar sediul ei aflat la parterul fostului Palat Național. Era tocmai locul potrivit. Cu atât mai mult că aici, pe timpul sovieticilor, funcționase o librărie. Dar Societatea Eminescu nu avea cum să-și dea acordul pentru o asemenea întreprindere comercială, câtă vreme funcționa cu statut de organizație nonprofit și primea de la stat mici subvenții pentru achitarea chiriei și cheltuielilor de regie. Atunci domnul Patraș a decis să cumpere, el însuși, un spațiu pentru librărie. Și inspectând piața imobiliară, a dat peste o ofertă incitantă. Dar nu ca preț, care era mult peste estimările sale, ci ca amplasament al spațiului oferit, ca suprafață a acestuia și, nu în ultimul rând, ca aspect arhitectonic al clădirii din care acest spațiu făcea parte. Aici se putea deschide nu doar o librărie, ci un ansamblu de instituții care, împreună, să formeze un centru cultural. Oferta era scumpă, mult prea scumpă pentru ceea ce plănuise inițial. Dar ocazia era unică. Merita să fie fructificată. Spațiul se afla la parter, iar clădirea era poziționată ultracentral, mai central decât cea aleasă anterior de statul român, pentru care se plătise locație de pomană. Unicul lucru care îngrijora era prețul. Fără ajutor din partea patriei istorice achiziția nu se putea face. În cazul în care costurile se împărțeau frățește, partea de librărie rămânea proprietate privată, iar partea de Centru cultural propriu zis, cu sala de conferințe, revenea asociatului (asociațiilor), care trebuia(u) să suporte, ulterior, cheltuielile de regie, să plătească salariații etc.

Bineînțeles, societățile partenere nu puteau să aibă atâția bani ca să achite partea ce le revenea din contravaloarea imobilului. Pentru că nu era vorba de o sumă mică. Și atunci au început să curgă scrisori cu cereri de sprijin financiar către Guvernul român, către Consiliul Județean Suceava și alte autorități publice din țară, mai întâi din partea Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, mama tuturor societăților românești din Cernăuți, apoi și din partea Editurii "Alexandru cel Bun", Fundației culturale de Binefacere "Casa limbii române", Societății Scriitorilor Români din Cernăuți, ba chiar, din solidaritate, și a Uniunii Scriitorilor și Asociației "Bucovina" din Republica Moldova. Dar așteptările au fost zadarnice. Într-o perioadă cu căderi de guvern, referendum, remanieri ministeriale, politichia românească avea, la București, alte priorități. Iar la Cernăuți, spațiul era cât pe ce să se vândă. Pierzându-l, se pierdea practic orice posibilitate de a deschide pe Strada Domnească un centru cultural român. Căci imobile de tipul acesta nu prea apar pe piață, ci

se vând, dacă e cazul, cu destinație stabilită dinainte.

Astfel stând lucrurile, familia Patraș se hotărâște să cumpere de una singură imobilul. Dar în această situație, ea nu-și mai poate permite luxul să păstreze sala de conferințe așa cum a fost gândită inițial, în condițiile unei coparticipări la proiect a statului român, ci o înlocuiește cu o cafenea literară, ca spațiu multifuncțional care să servească, ori de câte ori va fi nevoie, și ca sală de conferințe, și ca sală de spectacol, și ca salon literar etc pentru organizarea activităților prevăzute de programul cultural al Centrului. Componenta comercială nu putea fi exclusă complet din programul de funcționare a locașului. Altfel cum ar fi putut să existe ca instituție care nu are nici o sursă de finanțare? Cu ce să plătească locația, cheltuielile de regie, salariații? Căci din patria istorică nu se întrevădea nici o posibilitate de sprijin efectiv, iar în patria actuală deja începea șirul piedicilor.

Autorizația de construcție, fără de care nu puteau demara lucrările de renovare și adaptare a spațiului, va fi obținută, cu mari dificultăți, abia peste trei ani. În tot acest răstimp, Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi", care dintr-o idee se transformase într-un proiect, tot mai încerca să obțină finanțare din partea statului român pentru lucrările de reconstrucție. Dar fiindcă valoarea cerută depășea de fiecare dată bugetul programului de finanțare, cererile sale nu puteau fi declarate câștigătoare.

Pe de altă parte, oricât de mult și-a dorit Eugen Patraș un parteneriat cu o asociație care să participe financiar la proiect, nu a găsit-o. Iar când Centrul s-a constituit în persoană juridică ucraineană cu statut de organizație nonguvernamentală, el nu a putut să-și sprijine binefăcătorul decât doar moral. Abia în anul 2015 a câștigat un proiect la Departamentul Politici pentru Relații cu Românii de Pretutindeni, în cadrul programului "Societatea civică – Dimitrie Gusti". E o realizare. Să sperăm că nu va fi ultima.

Astfel, aproape fără niciun sprijin din partea română, cu suficiente piedici din partea ucraineană, Centrul Cultural Român din Cernăuți s-a îndărătnicit să ia ființă și să impresioneze, la deschiderea sa din 10 mai 2015, pe toată lumea. Să sperăm că obiectivele pe care și le-a propus le va îndeplini cu aceeași superbie cu care a reușit, prin efortul extraordinar al unei vrednice familii de români, să facă din spațiul în care funcționează o bijuterie artistică.

Micu CERNUCEAN

O sărbătoare românească de excepție pe strada Domnească din Cernăuți

Precedată de o fascinantă paradă a portului popular la care au participat mii de români din satele de prinprejur, de la Crasna Storojinețului până la Costiceni Nouă-Suliței, ceremonia de deschidere a sediului Centrului Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi din Cernăuți a început cu intonarea de către Corul "Dragoș Vodă" al Societății pentru Cultura Românească "Mihai Eminescu" din regiunea Cernăuți (dirijor Dumitru Caulea, absolvent al Conservatorului din București) a imnurilor Ucrainei și României, după care a urmat sfințirea locașului de către un sobor de preoți, în frunte cu protopopul de Storojineț, părintele Vasile Covalciuc, secundat de alte trei fețe preoțești: protopopul de Hliboca Ioan Gorda, parohul al Bisericii din Băhrinești Constantin Cibotaru și slujitorul altarului bisericii Adormirea Maicii Domnului din București și totodată ctitorul acesteia, părintele Radu Ilaș, cel care, cum foarte frumos și adevărat remarcă un ziarist român, a adus Bucovina în capitala țării.

Sala cu arcuri și coloane

Arhitectura clasică a interiorului, cu arcuri și coloane, acustica deosebită asigurată de înălțimea sălii și îmbinarea reușită a elementelor decorative care fac legătura dintre pereți și plafon, conferă spațiului în care se oficiază serviciul divin o atmosferă de catedrală, din care nu lipsește fastul. Începutul secolului al XXI-lea comunică fericit, în această atmosferă, cu sfârșitul secolului XIX. Iar această comunicare dă farmec momentului religios, sporindu-i sensul mistic indus de taina slujbei de sfințire. Peste câteva clipe va trebui să părăsim această încăpere, pentru a continua în stradă ceremonia deschiderii Centrului, iar când va fi să ne întoarcem aici, mai către seară, la masa de protocol, s-ar putea să nu mai avem aceeași forță a spiritului de observație, de aceea încercăm acum, sub impresia primului contact, să-i fixăm valoarea și frumusețea. Sala e cu adevărat monumentală, domina-

tă de simboluri românești, precum Colona Infinitului și Poarta Sărutului, ocrotită, chiar de la intrare, de efigia marelui bărbat al Bucovinei Eudoxiu Hurmuzachi, străjuită, de la înălțime, de statuetele viteazului rege Decebal și înțeleptului domn Alexandru cel Bun, și copleșită, din perspectiva pe care ne-o deschide tabloul înrămat în vasta arcadă încastrată în peretele din față, de augusta figură ecvestră a primului întregitor de neam, Mihai Viteazu. Pictat în cea mai bună tradiție a stilului înalt și reprodus la scară mărită, cu unele mici retușuri și adaptări, de pictorul local Ștefan Purici, viteazul voievod urmat de ceata de oșteni care-l înconjoară ne spune ceva important din rama concepută sub formă de arc de triumf – ancadrament original, aflat în perfectă armonie cu cele două arcade din față, mult mai largi, prima slujind ca poartă de intrare, cealaltă ca replică a acesteia menită să dea volum și eleganță ansamblului, ambele căptușite cu lemn masiv, pe care, practic, se sprijină plafonul, și care creează imaginea optică a unui spațiu mărit, cu perspectivă îndepărtată, indusă de dinamismul acțiunii din scena cu legendarul întregitor de neam ce transformă întregul perete, pus în valoare de vulturile celor trei arcade, într-o veritabilă oglindă a istoriei.

Un discurs laconic, cu accent pe trei momente semnificative

După slujba de sfințire, ceremonia de inaugurare a sediului se mută în stradă, unde, lângă ușa de intrare, este montată o tribună cu o masă la mijloc. Tribuna și masa sunt căptușite cu postav roșu. Cu un cuvânt de bun venit se adresează participanților la ceremonie președintele ONG-ului "Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi", academicianul Vasile Tărățeanu, după care sunt invitați în tribună persoanele oficiale pentru a prezenta mesajele de salut. Primul invitat la microfon este președintele Consiliului Regional Cernăuți, deputatul Mihail Gainiceru, care vorbește în limba română, fără a citi din foaie. Mihail Gainiceru este fiul poetului Ion Gainiceru, unul din pionierii literelor române din nordul Bucovinei în perioada sovietică. Reproducem integral mesajul adresat de domnia sa participanților la festivitate: "Îmi face o deosebită plăcere să vă felicit din partea Consiliului Regional Cernăuți cu prilejul unui eveniment foarte important. Dacă ne referim la evenimentele din ultimul timp, pentru Ucraina este importantă semnarea Acordului de Asocieră cu Uniunea Europeană, pentru noi, regiunea Cernăuți, importantă este semnarea Acordului de mic trafic de frontieră cu România, iar pentru cei prezenți aici, ca și pentru toți cetățenii ucraineni de origine română, de aceeași înălțime este deschiderea Centrului Cultural Român pe una din cele mai frumoase străzi din orașul Cernăuți. Bine ai venit, Centru Cultural Român, în Cernăuți!". Cele trei momente ale acestui scurt, dar bine încheiat mesaj, aduc în prim plan tripla dimensiune a zilei în care are loc evenimentul: Ziua Europei, sărbătoare a uniunii libere a statelor de pe vechiul continent, spre care aspiră și Ucraina, Ziua României, sărbătoare prin care patria istorică a bucovinenilor nordici și-a proclamat independența, și Ziua Centrului Cultural Român din Cernăuți, sărbătoare a comunității

românești din Ucraina, care salută începutul de drum a unei noi instituții a societății civile ce-și anunță programul de monitorizare și susținere activă a culturii, bisericii și învățământului în limba română în cele trei regiuni cu populație română compactă din Ucraina – Cernăuți, Odesa și Transcarpatia.

Aici, identitatea românească va fi afirmată cu mândrie

În continuare ia cuvântul Consilierul prezidențial Sergiu Nistor care citește mesajul de salut al Președintelui României Klaus Werner Iohannis, urmat de Consulul General al României la Cernăuți, Eleonora Moldovan. Excelența sa prezintă mesajul de salut al Primului Ministru al României, Victor Ponta. Ca maestru de ceremonie, acad. Vasile Tărățeanu dă citire Mesajului de salut al Președintelui Parlamentului Republicii Moldova, Adrian Candu, transmis prin deputatul moldovean Iurie Dârda, originar din raionul Noua Suliță al regiunii Cernăuți, prezent la eveniment. (Cele trei mesaje se publică integral în acest număr de revistă).

În alocuțiunea sa, Ministrul delegat pentru relații cu românii de peste hotare din cadrul Ministerului Afacerilor Externe al României, Angel Tâlvăr, salută cu căldură deschiderea Centrului Cultural Român, în care își pune mari speranțe: e și va fi promovată printr-un efort ce va împărtăși și el amploarea și consolidarea acestei construcții. Pentru România, dragostea pe care dumneavoastră o aveți pentru identitatea românească este cel mai important lucru. De aceea, trebuie să-i felicităm pe acei care au creat acest mic univers românesc. Tot efortul și toată dragostea care leagă, cărămidă cu cărămidă, acest edificiu, reprezintă o dovadă pe care o au, pentru identitatea lor, românii bucovineni, românii din comunitățile istorice. România își dorește ca acești români să-și păstreze identitatea nu ca pe o amintire, ci ca pe o trăire vie, și

prin ceea ce vedem aici avem dovada că lucrurile se întâmplă astfel. Vom fi aproape de astfel de inițiative [...] Consider că este semnificativ faptul că acest eveniment are loc ca o prelungire a zilei Europei și, din discuțiile pe care le-am avut cu reprezentanții Institutului Cultural Român, cu dl președinte Radu Boroianu, acțiunile de acest gen vor continua. Europa înseamnă mai întâi de toate cultură, iar cultura română este o parte a culturii europene. [...] Promovarea culturii înseamnă promovare a stabilității și bune înțelegeri”.

În fața participanților la ceremonia de deschidere a sediului Centrului Cultural Român au mai luat cuvântul șefii administrațiilor raionale de stat din Herța și Hliboca – Viorel Iastrimșchi și Gheorghe Predii, precum și reprezentanți ai autorităților publice din raioanele Storojineț și Noua Suliță, regiunea Cernăuți. Consiliul orașenesc Cernăuți l-a delegat pe secretarul său, Iaroslav Kușnirik, să salute evenimentul.

Asociaționiștii rădăuțeni suplinesc absența oficialilor suceveni

S-au rostit cuvinte de salut și din partea unor județe și municipii din provinciile istorice ale României. Remarcăm discursul emoționant al oaspetelui din Moldova, Mihai Chirică, viceprimar al municipiului Iași, înfrățit cu orașul Cernăuți. La fel de înflăcărare au fost mesajele transilvănenilor Ion Dumitraș, președinte al Consiliului Județean Alba Iulia, și Alexandru Pugna, vicepreședinte al Consiliului Județean Bistrița, care și-a însoțit cuvântarea cu o înflăcărată cântare patriotică. Vasile Tărățeanu a citit mesajul sosit din Oltenia, din partea președintelui Consiliului Județean Gorj. Absolut surprinzătoare a fost lipsa mesajelor de salut din partea autorităților publice sucevene. În schimb a sosit la eveniment o numeroasă delegație din Rădăuți, condusă de președinta

Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, prof. Carmen Andronache, care a rostit și o alocuțiune plină de patos bucovinean, urmată la cuvânt de sora sa, scriitoarea Lucia Olaru Nenati din Botoșani, ambele ținând foarte tare la nobila lor descendență cernăuțeană.

Președinta Societății a fost una din sprijini-toarele efective ale Centrului, intervenind pe lângă directorul Bibliotecii ”I.G. Sbiera” din Suceava, prof. Gabriel Cărăbuș, pentru practica de o săptămână, la Libraria Mihai Eminescu din Suceava, a librarului stagiar de la Librăria ”Mihai Eminescu” de pe lângă Centrul Cultural Român din Cernăuți, cu cazare și masă asigurate. Tot prin intervenția domniei sale echipa Cafenelei ”București” care își deschide azi ușile și care funcționează sub egida Centrului, a beneficiat de un training cu masă și cazare asigurată la Popasul Turistic Bucovina din Sucevița, unde gazde primitoare a fost familia Chetraru Titel și Mărioara. Alături de doamna Carmen, la festivitate a sosit și fiul dânsiei, avocatul Traian Andronachi, al cărui cabinet de avocatură a sponsorizat numărul aniversar al revistei Societăți, ”Septentrion”, care titrează pe prima pagină :”10 Mai 2015 – inaugurarea Centrului Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi din Cernăuți”. Menționăm aici că ”Septentrion”-ul rădăuțean este prima publicație din România care a semnalat evenimentul și a scris despre Centrul cultural din Cernăuți până la inaugurarea acestuia.

Din delegație au mai făcut parte prof. dr. Marian Olaru, directorul Institutului ”Bucovina” al Academiei Române, însoțit de colegul său, prof. dr. Vasile Schipor, mai mulți profesori și elevi de la Colegiul Național ”Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți și din alte școli din preajma Rădăuțiului, numeroși membri ai Societății pentru cultură, între care și președintele acesteia de până nu demult, ing. Mircea Irimescu, autor nu numai al primei istorii moderne și al

primului dicționar al Societății, ci și al primelor demersuri de susținere a Centrului Cultural Român de la Cernăuți în strădaniile acestuia de a-și dobândi un sediu (publicăm în acest număr corespondența sa cu DPR).

Bucureștiul și Chișinăul salută Centrul deschis la Cernăuți

Ca număr de participanți, oaspeții rădăuțeni au fost concurați de delegații bucureșteni. În dorința de a sprijini prin acțiuni concrete Centrul cultural bucovinean, Zvetlana Preoteasa, directoarea Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi” și av. Toni Popescu, delegatul Primăriei București, nu numai că au salutat inaugurarea Centrului, ci au semnat și protocoale de colaborare cu această instituție. „Considerând că educația și cultura reprezintă un drept și o responsabilitate, susținând calitatea educației și deschiderea sistemului educațional către fiecare etnic român, indiferent de țara de rezidență, susținând principiul asumării, promovării și păstrării limbii române, a identității naționale și a valorilor culturale ale poporului român, Institutul „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru românii de pretutindeni, reprezentat de doamna Zvetlana Ileana Preoteasa, în calitate de Director General, și Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi din Cernăuți, reprezentat de Vasile Tarățeanu, în calitate de Președinte, au convenit să încheie un protocol de colaborare, pe care l-au semnat la Cernăuți, în atmosfera solemnă a inaugurării sediului Centrului Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi în data de 10 mai 2015.” Un început promițător - să sperăm că și finalizarea obiectivelor propuse în protocol va fi un prilej de bucurie.

Merită să fie consemnat faptul că numeroasa delegație a bucureștenilor, la care s-au adăugat și invitați din provinciile țării, a sosit la ceremonie cu un autocar comandat special de gazda evenimentului, av. Eugen Patraș, vice-

președinte al ONG „Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți, proprietarul imobilului în care Centrul își deschide astăzi sediul. Delegația a fost condusă de președintele Consiliului Național al Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina”, vrednicul român Marian Clenciu. Din delegație au făcut parte reprezentanți ai Filialei București a Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina (gazda evenimentului, av. dr. Eugen Patraș, este membru în Comitetul de conducere al Filialei), precum și numeroși reprezentanți ai Asociației Pro Basarabia și Bucovina, inclusiv ai Filialelor județene în frunte cu președinții Cezar Pânzaru (Constanța), Ion Berghea (Iași), Ștefan Petrescu Redi (Ploiești) ș.a. Din cadrul acestei delegații a făcut parte și scriitorul Mihai Prepelită, bucovinean din Bahrinești, care a citit un poem celor prezenți la festivitate.

Dintre invitații de onoare din Republica Moldova care au luat cuvântul la ceremonie merită a fi menționați academicienii Mihai Cimpoi, original din comuna basarabeană Larga din nordul Basarabiei, foarte legat sufletește de orașul Cernăuți pe care l-a vizitat prima oară cu mama de mână, când era copil mic, și Alexandru Hurmuzachi, unul dintre vrednicii strănepoți basarabeni ai patronului spiritual al Centrului cultural la a cărui inaugurare participă astăzi. Tot din Chișinău a sosit cu un mesaj din partea scriitorilor și ziariștilor basarabeni poetul și publicistul Mihai Moraraș, originar din suburbia cernăuțeană Roșă.

Din partea societăților românești de cultură din regiunea Cernăuți a salutat evenimentul doar președintele Societății Regionale „Golgota”, conf. dr. Ilie Popescu.

După cuvântul de încheiere al vicepreședintelui Eugen Patraș, președintele Centrului și proprietarii imobilului au tăiat panglica de la intrare, iar Librăria „Mihai Eminescu” a înregistrat primul cumpărător – domnul Cezar Pânzaru, președinte al Filialei Constanța al Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina”. Oaspeții au vizitat birourile celor două departamente ale Centrului, „Învățământ și Școli” și „Cultură și Literatură”.

Un spectacol în plină stradă pietonală

Între timp, în stradă începe spectacolul. Pe scena improvizată urcă artiști din Ucraina, România și Republica Moldova, aproape toți bucovineni. Din nordul Bucovinei înveselesc publicul doi artiști: cunoscutul interpret de muzică populară Gică Puiu, solist al corului "Dragoș-Vodă", și instrumentistul Nicolae Hacman, artist emerit al Ucrainei (vioară, nai, fluiet). Din sudul Bucovinei două interprete își demonstrează măiestria interpretativă, cu melodii specifice zonei folclorice de munte: Chira Voichița din comuna Straja și Felicia Oblesniuc din Câmpulung Moldovenesc. Ca un ecou din zona folclorică a Basarabiei plutesc în aerul străzii melodii moldovenești interpretate de solista Diana Valuță. Cu un recital de cântece bucovinene își face apariția în fața publicului faimosul bas al operei din Chișinău, Ion Paulencu, artist al popoului, originar din Voloca, raionul Hliboca. Inconfundabilă, vocea Mariei Iliuț face să răsună până hăt departe motive folclorice din zona Crasnei. Artiștii din Chișinău nu uită că aici, la Cernăuți, sunt și mai acasă decât în capitala Basarabiei. Pe caldarâmul străzii Domnești se încinge o horă mare. Lumea dansează și se învesește până se face seara.

După spectacol, în Cafeneaua "București" se dă o masă de protocol care se lasă cu cântece de pahar și voie bună.

Mass-media anunță o explozie culturală la Cernăuți

Întreaga manifestare, care a început la orele 11.00 și s-a încheiat la orele 20.00, a fost filmată și transmisă pe internet de cel puțin trei activi propagatori a valorilor bucovinene în spațiu virtual: blogherii Nicolae HAUCA (blogspotul "Euromedia Bucovina"), Vasile REUȚ (Studioul Video RVC), ambii din Cernăuți, și Dorian THEODOR (Portalul de presa ROMÂNIA BREAKING NEWS – RBN Press) din București. Cel mai rapid în oglindirea evenimentului a fost Studioul Video RVC, care la numai câteva ore de la încheierea evenimentului a lansat în spațiul virtual filmul-reportaj "Un eveniment de amploare pentru românii din Bucovina: inaugurarea Centrului Culturala Eudoxiu Hurmuzachi din Cernăuți" (realizator: Vasile Reus), cu incitanta formulă de căutare: "O explozie culturală la Cernăuți".

La fel de interesante au fost și postările "Euromedia Bucovina" și "RBN Press". Acestea și-au făcut deja un nume, sunt urmărite foarte tare pe Net, au un public constant și destinatari concreți în țară și străinătate. Și alte mijloace de informare în masă din Ucraina, România și Republica Moldova au reflectat pe larg sau doar informativ evenimentul, din categoria lor făcând parte: portaluri de știri (BucPress, spre exemplu, administrat de Liga Tineretului Român "Junimea" din Cernăuți, președinte Vitalie Zăgrea), posturi locale de radio și televiziune, ziare bucovinene, atât din partea nordică a provinciei ("Zorile Bucovinei", spre exemplu, care postează și imprimări video pe YouTube, "Libertatea cuvântului", "Concordia" ș.a.), cât și din partea sudică a acesteia ("Crai Nou" din Suceava, "Gazeta de monitor" din Rădăuți), cărora li se adaugă și alte voci mass-media din Republica Moldova ("Ziarul național") și România (Radio România Actualități, Radio România București FM, Rador, Agenția Națională de Presă AGERPRES, Agenția independentă de presă "Amos Neus", Flux 24, "Răsunetul" - ziarul bistrițenilor de oriunde, "Ziarul Lumina" al Patriarhiei Române, ș.a.), datorită acestei largi mobilizări a forțelor jurnalistice, românii de pretutindeni au avut posibilitatea să participe, dacă nu real, atunci virtual sau imaginar, la cel mai important eveniment românesc al anului la Cernăuți.

După o asemenea manifestare, care încununează în mod excepțional o idee și o investiție temerară, Centrul Cultural Român din Cernăuți nu are dreptul moral să dezamăgească în anii care vin societatea românească, ci doar să confirme, prin implicare civică, speranțele și planurile de viitor ale comunității românești din Ucraina.

Vivat, crescat, floriat, Centru Cultural Român, la Cernăuți!

Mesaje de salut, la deschiderea Centrului Cultural Român

Cu prilejul inaugurării sale la 10 mai 2015, Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți a primit mai multe mesaje de salut, dintre care unele au fost prezentate prin liberă vorbire de înalții oaspeți, altele, primite în scris, au fost prezentate de la tribună de demnitari de stat sau reprezentanți ai autorităților publice române, iar unora le-a dat citire președintele Centrului, cel care a moderat ceremonia de inaugurare. Despre oratori am vorbit în alt articol din revistă, acum dorim să prezentăm doar mesajele scrise înmânate președintelui centrului sau sosite prin poștă.

**Mesajul Președintelui României,
Klaus Werner Iohannis,
la deschiderea Centrului
Cultural Român "Eudoxiu
Hurmuzachi" din Cernăuți**

Stimate domnule Vasile Tărățeanu, membru de onoare al Academiei Române,

Stimați membri ai comunității românești din Cernăuți și împrejurimi,

Vă felicit pentru realizarea deosebită la care suntem astăzi martori: un centru cultural românesc, perfect funcțional, aflat în inima orașului Cernăuți. Vă rog să primiți respectul și aprecierea mea pentru eforturile pe care le-ați făcut. Acest centru nu este doar o instituție de cultură, ci expresia unei identități și a atașamentului profund față de ea.

Ne leagă pe toți o comuniune de tradiții, limbă, istorie, dar și valori și aspirații comune. Parcurgem o perioadă plină de provocări din multe puncte de vedere. Cu toții ne dorim o regiune sigură și prosperă, în care democrația și pacea să fie repere fundamentale. De aceea, afirm cu frecare ocazie că România susține parcursul european al Ucrainei.

Doamnelor și domnilor,

Străduința dumneavoastră și rezultatul ei, Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi", reprezintă atât un reper pe care îl arătați românilor, cât și un exemplu pe care îl dați autorităților.

Astăzi, oamenii din jurul dumneavoastră

sunt preocupați de ziua de mâine, de regăsirea normalității și păcii, de recuperarea valorilor fundamentale ale societății. La rândul lor, autoritățile invocă insuficiența bugetelor sau legislația incompletă pentru a ajuta la conservarea patrimoniului cultural ori la păstrarea identității noastre culturale, fie în țară, fie în afara ei.

Așa cum am mai spus-o, pentru a susține educația și cultura, pentru a investi în ele și a le reaseza la locul potrivit în societate nu trebuie așteptate circumstanțele perfecte. Acestea nu vor exista niciodată. Este în schimb nevoie de viziune, de curaj și de voință politică

Acum 5 zile am omagiat viața și opera lui George Enescu, la 60 de ani de la trecerea sa în eternitate. Doresc să închei prin a vă reaminti cuvintele sale:

„Cultura va trăi. Prea mare e patrimoniul ce l-au acumulat atâtea secole de trudă și de credință pentru a face dintr-o dată tabula rasa din tot ce am strâns și asimilat. Impasuri a mai avut omenirea. Și le-a răzbit pe toate cu o vitalitate eroică. Nu-i va lipsi curajul nici de data aceasta. Trebuie să credem și vom învinge.”

Klaus Werner Iohannis,
Președintele României

**Mesajul Prim-Ministrului
Guvernului României,
Victor Ponta, cu ocazia
inaugurării Centrului
Cultural Român "Eudoxiu
Hurmuzachi" (Cernăuți)**

Permiteți-mi să vă felicit pentru inaugurarea acestui Centru și pentru eforturile pe care le depuneți în conservarea românismului în această parte a Europei. Am convingerea că Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" poate deveni unul dintre cei mai importanți actori în promovarea intereselor comunității românești din Bucovina de nord, în sensul păstrării și protejării elementelor ce țin de cultura și limba națională.

Comunitatea românească din Ucraina are un protector în Guvernul României. În toate contactele bilaterale cu autoritățile de la Kiev am apărut și vom continua să apărăm drepturile românilor din Ucraina. Știu că au existat momente când românii de aici s-au simțit abandonați de autoritățile de la București sau nu au simțit că acestea fac suficient de mult pentru a-i proteja. Guvernul României, pe care îl conduc în prezent în calitate de prim-ministru, încearcă să repare aceste lucruri și să-și respecte datoria de a veghea asupra comunităților de români din afara granițelor.

De asemenea, încercăm să îi sprijinim pe români să poată păstra o legătură cât mai strânsă cu România și acesta a fost și unul dintre obiectivele acordului pe care l-am încheiat cu autoritățile de la Kiev în privința micului trafic de frontieră.

Limba, tradițiile, cultura sunt valori pe care fiecare român, indiferent în ce parte a Europei sau a lumii se afla, le are în suflet. Bucovina este unul dintre leagănele acestor valori, iar românii de aici paznici și purtători ai acestor valori. În calitate de prim-ministru al Guvernului României vă promit că voi acționa, împreună cu colegii mei, în sensul sprijinirii cât mai multora dintre proiectele comunității de români de aici.

Vă felicit din nou pentru această reușită extraordinară reprezentată de inaugurarea astăzi a Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" și sper să ne revedem cât mai curând.

Victor Ponta,
Prim-Ministru al Guvernului României

**Mesajul de salut al Președintelui
Parlamentului Republicii
Moldova, Andrian Candu,
cu prilejul deschiderii Centrul
Cultural Român "Eudoxiu
Hurmuzachi" din Cernăuți**

Parlamentul Republicii Moldova felicită comunitatea românească din Ucraina cu prilejul deschiderii la Cernăuți a Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi". Alegerea capitalei istorice a Bucovinei drept sediu al acestui centru este cât se poate de potrivită. Bucovina multinațională se mândrește, pe bună dreptate, cu vechile ei tradiții de conviețuire armonioasă a mai multor culturi, cu exemplul de toleranță și respect interetnic pe care l-a dat dintotdeauna. Români, ucraineni, nemți, evrei, polonezi, armeni și-au dat mâna, de-a lungul secolelor, pentru a crea un model de bună înțelegere și conviețuire exemplară. Acest model bucovinean consună cu modelul european de cultură și civilizație, către care ne îndreptăm cu toții astăzi.

În această perioadă grea pentru Ucraina, poporul Republicii Moldova este alături de dumneavoastră. Împreună pășim cu încredere pe calea integrării europene care, știm prea bine, nu este o cale ușoară. Avem încă mult de realizat pentru a ne vedea visul împlinit, dar nimic nu ne poate întoarce din drum. Locul nostru în viitor nu poate fi altul decât casa europeană comună.

Identitatea europeană este, prin însăși esența sa, multiculturală. Dialogul dintre culturi aprofundează cunoașterea reciprocă a popoarelor, le apropie și chiar le unește. Pentru Europa, unitatea în diversitate nu e doar o lozincă frumoasă. Ea este un mod de viață. Avem toată convingerea că Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți își va organiza de așa manieră activitatea încât să contribuie efectiv la promovarea valorilor naționale și europene în cea mai strânsă și productivă interconexiune a acestora.

Bunii auguri să vă însoțească în toate acțiunile pe care le veți întreprinde!

Așa să vă ajute Dumnezeu!

Andrian CANDU,
Președintele Parlamentului Republicii
Moldova,

**Mesajul de salut al Primăriei
municipiului București,
România**

Dragi români, iubiți frați,

Am primit cu bucurie să mă întâlnesc la București cu reprezentanți ai intelectualilor români din Cernăuți nordului Bucovinei și m-a impresionat ideea domnului Vasile Tărățeanu de a avea un Centru cultural închinat memoriei unor titani culturali cum au fost Hurmuzăcheștii, și un crâmpei din Micul Paris, și iată că reușim ca acestea să fie azi inaugurate și sper să rămână alături de permanențele românești.

Ține de o normalitate care ne-a fost multă vreme refuzată, ca românii din nordul Bucovinei, din Herța, din Basarabia și de pretutindeni să vină cu inițiative culturale și de păstrare a identității naționale și în România să găsească sprijinul firesc din partea Statului Român, de la Guvern sau chiar de la Primăria Bucureștiului, noi văzând în asta și un mod de promovare a imaginii de Capitală europeană și a prestigiuului unei țări care nu-și uită conaționalii, oriunde s-ar afla aceștia.

E cu mult mai important să vină românii din Cernăuți la Capitală chiar decât să vin eu în vizită acolo – dar, negreșit, am să ajung să văd acest fascinant oraș al adolescenței lui Eminescu și al creației unei pleiade de personalități nu doar ale Bucovinei, ci ale culturii românești în ansamblu.

După cum se știe, și la București o piață importantă poartă numele ilustrului cărturar din

familia Hurmuzăcheștilor, Institutul Național "Eudoxiu Hurmuzachi" pentru românii de pretutindeni vă este cunoscut de aproape două decenii, prin programul de studii pentru tinerii Bucovinei sau prin programul ARC al taberelor studențești și pentru elevi, iar lângă Palatul Primăriei Capitalei, lângă Arhivele Naționale și în fața celebrei Grădini Cișmigiu, străjuiește bustul istoricului Dimitre Onciul, bucovineanul care a devenit, la numai doi ani după Marea Unire, președinte al Academiei Române.

Mi-ar plăcea ca și la Cernăuți, pe lângă Centrul cultural și Cafeneaua literară să existe dacă nu o Piață București, atunci o Piață Hurmuzachi.

Vă asigur că la Primăria capitalei României veți găsi mereu o ușă deschisă, iar în Primarul General veți avea mereu un prieten!

Prof. dr. Sorin Mircea Oprescu,
Primarul General al Municipiului
București

**Mesajul de salut al Consiliului
Județean Gorj, România**

Stimate Domnule Președinte
Vasile Tărățeanu,

Am primit cu deosebită plăcere invitația dumneavoastră de a participa la inaugurarea sediului Instituției pe care a conduceți. Este un eveniment deosebit, care încununează eforturile pe care membrii fondatori ai Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" le-au făcut pentru a dăruii românilor din Cernăuți un spațiu cu o importanță deosebită pentru cultura și simțirea românească. Cuvintele nu sunt de ajuns pentru a ne exprima bucuria prilejuită de această inaugurare, pentru a reda emoția pe care o trăim și a vă transmite toate sentimentele de dragoste frățească pe care le nutrim față de românii din Ucraina.

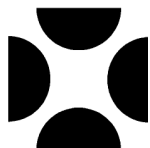
Chiar dacă, din păcate, agenda încărcată nu ne permite prezența fizică la remarcabilul eveniment cultural, toate gândurile noastre bune sunt alături de dumneavoastră și de cei care au trudit la acest edificiu, alături de toți cei care se vor bucura de limba și cultura română.

Cu scuzele noastre cele mai sincere și cu marea rugămintă de a transmite acest mesaj în cadrul festivităților ce se vor desfășura, vă asigurăm, Domnule Președinte, de întreaga

noastră prețuire și vă transmitem cele mai călduroase urări gorjenești de sănătate și bucurie.

Cu deosebită prietenie și considerație,

Ion Călinoiu,
Președintele Consiliului Județean Gorj

**Mesaj de salut al Institutului
Cultural Român, București,
România**

Domnule Președinte, acad. Vasile Tărățeanu,

Primiți felicitările noastre cele mai calde cu prilejul înființării Centrului Cultural „Eudoxiu Hurmuzachi”.

Eudoxiu Hurmuzachi, academicianul român, baron al Imperiului habsburgic, militant activ prin condei și faptă civică la emanciparea națională, este, iată, punte culturală de prestigiu între România și Ucraina.

Apreciem în mod deosebit crearea Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” la Cernăuți. El poate găzdui o serie de manifestări culturale la care ICR poate fi parte și pe care le va susține, așa cum am precizat deja în dialogul nostru interinstituțional.

În acest sens, ICR va ajuta Centrul „Eudoxiu Hurmuzachi” la identificarea valorilor românești din Bucovina prin proiecte culturale comune, la inițiativa ambelor părți. Institutul Cultural Român, prin Direcția Români din Afara Granițelor și Limba Română, va sprijini financiar proiectele asupra cărora cele două părți convin.

Primiți domnule președinte, cele mai calde urări din partea mea.

Cu deosebită prețuire,

Liviu Jicman,
Vicepreședinte
Institutul Cultural Român

București, 9 mai 2015

**Un cuvânt pentru participanții la inaugurarea
Centrului Cultural Român „Eudoxiu
Hurmuzachi” din Cernăuți**

Cu regretul că nu pot fi alături de voi pentru a trăi bucuria inaugurării Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, vă rog să-mi permiteți, pe această cale, să-i felicit pe inițiatorii acestui proiect, pe organizatorii eveni-

mentului și, în mod special, pe cei care au pus la temelia acestei instituții jertfa lor, căci toate marile înfăptuiri au la temelie o jertfă.

„Să dea Dumnezeu să nu se cunoască de unde ai dat”, cum spun țărani noștri din Mahala, domnule Eugen Patraș.

În lunga istorie zbuciumată a românilor din Bucovina din ultimii 240 de ani, înființarea acestui lăcaș de cultură românească va rămâne un punct de referință, o bornă de hotar, așa cum a fost înființarea Societății „România Jună” din Viena, care a format mulți intelectuali români, sau a Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina.

În 23 ianuarie 1865, la prima adunare generală a Societății pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina, Gheorghe Hurmuzachi spunea: „Ziua de astăzi (...) va rămâne pentru țara noastră pururi neuitată, va face epocă în istoria dezvoltării limbii, literaturii și culturii române în Bucovina, în istoria simțului nostru național”. Astăzi, după 150 de ani, cuvintele lui Gheorghe Hurmuzachi mi se par cele mai potrivite pentru consemnarea inaugurării Centrului Cultural Român ce poartă numele fratelui său.

Eforturile, iar uneori jertfa celor care au condus Societatea pentru Cultură, au făcut posibil ca azi, după 240 de ani de la trecerea Bucovinei sub stăpânirea austriacă (1775), în această sală să se vorbească în limba română. Este aproape un miracol.

Fie ca intelectualitatea de azi să se poată ridica la înălțimea predecesorilor noștri, pentru apărarea limbii române și a conștiinței de neam.

Dumnezeu să ne ocrotească pe toți!

Dr. Gheorghe Nandriș

Sibiu, 8 mai 2015

Cuvinte de mulțumire

Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți a răspuns prim mesaje de mulțumire la mesajele de salut primite din partea șefilor de stat și de guvern, din partea înaltelor instituții, organe și autorități publice din Ucraina, România și Republica Moldova, cu ocazia deschiderii sale solemne. Publicăm în continuare trei dintre aceste mesaje de mulțumire, adresate Președintelui și Guvernului României, precum și Parlamentului Republicii Moldova.

Cuvânt de mulțumire către Președintele României

Nr.180 din 14 mai 2015

Mult stimate domnule Președinte al României, KLAUS WERNER IOHANNIS,

Mesajul Domniei Voastre, transmis românilor bucovineni la 10 Mai 2015 prin domnul Consilier prezidențial Sergiu Nistor cu ocazia deschiderii Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți, ne onorează în mod deosebit și ne dă curaj să înaintăm cu și mai mare încredere, pas cu pas, pe calea slujirii cauzei românești și europene în Bucovina istorică, atât de apreciată de toată lumea pentru valorile ei multiculturale, pentru toleranța interetnică și modelul mitteleuropean de civilizație.

Bucovina a avut dintotdeauna un cult pentru lucrul bine făcut. Sperăm să fi putut de-

monstra aceasta participanților la ceremonia deschiderii Centrului nostru cultural.

„Prin noi înșine” a fost deviza de până acum a Centrului nostru. O menținem și de acum înainte, alături de „Viribus Unitis”, sloganul tradițional al capitalei Bucovinei.

În dorința să vă avem și pe viitor alături de noi, vă rugăm, Excelență, să primiți din partea noastră expresia deosebitei prețuiri și a deplinei gratitudini.

Vasile Tărățeanu,
Președintele Centrului Cultural Român
"Eudoxiu Hurmuzachi",
Membru de Onoare al Academiei Române

Cuvânt de mulțumire către Primul Ministru al Guvernului României

Nr.181 din 14 mai 2015

Mult stimate domnule Prim-ministru al Guvernului României, VICTOR PONTA,

Vă mulțumim pentru mesajul de salut transmis prin intermediul distinsei Doamne Consul General Eleonora Moldovan, cu ocazia inaugurării Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți.

Deschiderea acestei instituții românești, așteptată timp de mai mult de două decenii de către comunitatea românească din Ucraina, s-a transformat, la 10 mai 2015, într-o

adevărată manifestație populară a românilor sosiți aici din nordul Bucovinei, ținutul Herței, Maramureșul istoric, Basarabia și, desigur, din Patria noastră istorică.

Pornim la drum cu mult elan, fiind convinși că Guvernul român ne va sprijini în activitatea noastră viitoare.

În speranța că vom avea o bună colaborare cu Guvernul României, vă rugăm, domnule Prim-ministru, să primiți din partea noastră expresia înaltei considerații.

Vasile Tărățeanu,
Președintele Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi",
Membru de Onoare al Academiei Române

Cuvânt de mulțumire, către Președintele Parlamentului Republicii Moldova

Nr.182 din 14 mai 2015

Mult stimată domnule Președinte
al Parlamentului Republicii Moldova,
ANDRIAN CANDU,

În strădania românilor bucovineni de a-și păstra limba și tradițiile, datinile și cultura, Chișinăul a fost dintotdeauna alături de Cernăuți.

Vă mulțumim, domnule președinte, pentru alesele dumneavoastră urări cu prilejul deschiderii Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din capitala istorică a Bucovinei și vă asigurăm că Centrul nostru va sprijini, prin cuvântul și acțiunile sale, eforturile depuse de Republica Moldova pe calea integrării europene.

Cu alese gânduri și sentimente de solidaritate și prețuire,

Vasile Tărățeanu,
Președintele Centrului Cultural Român
"Eudoxiu Hurmuzachi",
Membru de Onoare al Academiei Române

Cuvânt de încheiere a ceremoniei de inaugurare a Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”

Onorată asistență,

Încep prin a-i mulțumi Bunului Dumnezeu că m-a ajutat să duc la bun sfârșit această lucrare. Țin să mulțumesc Domniilor Voastre că sunteți alături în această zi mult așteptată care, până mai de curând, părea să fie o utopie.

Proiectul Centrului Cultural Român s-a zămislit din dragoste pentru neamul meu românesc și pentru limba română, din dorința de a-mi cinsti înaintașii. Nu ascund că este un proiect de suflet, fiind conștient că multiplele probleme care s-au acumulat de-a lungul timpului în cadrul comunității, nu pot fi rezolvate doar cu critici la bucătărie sau chiar în presă. Din simpla înregistrare a unor nelegiuiri nu se schimbă nimic, situația impunând acțiuni și fapte concrete.

Nu știu ce gândește fiecare dintre dumneavoastră când trece pe lângă librăria „Luceafărul” de pe această stradă frumoasă, fără nicio carte românească. Personal am însă un sentiment de rușine pentru noi toți. Or, nu se poate face educație și cultură fără carte în limba maternă. Rămân la fel de valabile cuvintele proverbiale din testamentul lui Doxachi Hurmuzachi: *”Să nu uitați că aveți de împlinit trei datorii mari și sfinte, pentru care veți răspunde în fața lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmașilor noștri. Aceste trei datorii sunt: patria, limba și biserica.”*

Nu-mi doresc ca acest Centru să fie privit ca o construcție, ci ca o idee care să ne unească și să ne întărească. Fac un apel fierbinte la toți să se implice în acest demers de revigorare a identității naționale, întrucât este bine cunoscut faptul că răul triumfă acolo unde cei buni nu fac nimic. Situația este mult prea gravă pentru a nu înțelege că, de fapt, este în joc însăși existența noastră pe aceste meleaguri, iar noi trebuie să acționăm contra cronometru. Nu pot să n-o citez pe poeta ucraineană Lina Kostenko care susține că „națiunile nu mor de infarct. Pentru început, acestora li se fură limba.” Fac doar precizarea că această constatare este valabilă pentru toate națiunile.

Totodată, aș vrea ca acest Centru să devină o oază a simțirii românești, un loc dorit de toți cei care vin cu gânduri bune. Țin să mulțumesc public celor care m-au ajutat în realizarea aces-

tui proiect. Profesionalismul și dăruirea lor mi-au fost de un real folos. Mă gândesc aici, în primul rând, la dizainerii Ala și Gheorghe Eremciuc din Chișinău, la proiectantul lucrărilor de reconstrucție, dl Viaceslav Chișlearuc, fost arhitect-șef al orașului Cernăuți, la doamna Elena Pușcova, șefa secției pentru protecția moștenirii culturale din cadrul municipalității, ale cărei sugestii mi-au fost de mare folos, la inimoșii frați Nicolai și Vasile Jitar de la Roșă – Nicolai în calitate de director al firmei de construcții ”Piramidabud”, iar Vasile în calitate de șef de șantier care a supravegheat nemțește zi de zi mersul lucrărilor. Mă refer aici și la familia Mărioara și Constantin Chetraru din Sucevița, de la Popasul Turistic Bucovina, care ne-a primit cu deosebită ospitalitate pe toți - chelneri, bucătari, barmeni - timp de 10 zile. Mă refer, de asemenea, și la Viaceslav Dobrovolschi, președintele companiei ”Tehnoplus”, care a executat lucrările în lemn.

Cât despre finalitatea proiectului, eu o văd realizându-se de-acum înainte, așa încât fiecare dintre cei care vor poposi în acest Centru să guste nu doar din produsele bucătăriei românești, ci și din frumusețea spirituală pe care vom încerca s-o oferim din plin.

Cu Doamne ajută să ne fie ÎNTR-UN CEAS BUN la toți !

Eugen PATRAȘ,
Vicepreședinte al Centrului Cultural
Român „Eudoxiu Hurmuzachi”

Marian TEODORESCU

O sărbătoare de cinci stele și trei zile, reflectată în trei scurte interviuri

Ziua de 10 Mai 2015 s-a sărbătorit la Cernăuți cu mare fast, ca o triplă sărbătoare: Ziua Europei, Ziua Independenței României și Ziua deschiderii Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" în capitala Bucovinei. După ceremonia de deschidere a Centrului, reporterul nostru a realizat trei interviuri scurte cu președintele Centrului, acad. Vasile Tărățeanu, cu distinsul invitat din Chișinău, acad. Mihai Cimpoi și cu proprietarul imobilului pus la dispoziția Centrului, av. dr. Eugen Patraș.

Vasile Tărățeanu: Dacă cei de sus nu se pot înțelege, putem noi, cei de jos să rezolvăm problema

- Domnule academician Vasile Tărățeanu, am venit cu mare bucurie pe aceste meleaguri strămoșești, special pentru a fi martori la inaugurarea Centrului Cultural Român. Spuneți, vă rog, cum s-a născut și cum s-a înfăptuit acest minunat proiect?

- Așa cum am spus și în cuvântul de inaugurare a sediului, noi, comunitatea românească din regiunea Cernăuți și din celelalte regiuni ale Ucrainei, de peste 20 de ani rugăm conducerea statului român să deschidă la Cernăuți un Centru sau, mai recent, un Institut cultural, asemenea celor peste douăzeci ce funcționează în mari capitale ale lumii, pentru a ne ajuta să ne păstrăm identitatea națională. Întrucât la nivelul cel mai de sus demnitarii români nu s-au înțeles cu cei ucraineni pentru înființarea în capitala Bucovinei a unui institut care să promoveze arta și cultura românească, am încercat noi, cei de jos,

să rezolvăm problema. Un om de bine, membru al ONG-ului nostru, mă refer la domnul avocat Eugen Pătraș, s-a oferit să cumpere pe banii săi un spațiu în centrul Cernăuțului, pe care l-a renovat și l-a amenajat în stil românesc și în care am deschis astăzi prima librărie românească din Ucraina de la 1940 încoace, prima cafenea românească și două birouri pentru activitatea Centrului. Centrul va avea două Departamente, unul de învățământ și altul de cultură, care vor activa în sensul păstrării identității românești și promovării valorilor noastre naționale și istorice. Totodată, am folosit prilejul deschiderii Centrului pentru a dezveli la Stănești un bust al poetului Vasile Postecă, cel care, ca mare patriot român, a apărut, cu forța cuvântului și a faptei, din diaspora, unde a fost nevoit să trăiască mai bine de jumătate din viață, cauza Bucovinei natale. Este foarte de bine că acțiunile noastre culturale se pot încadra în sărbătorirea zilei Europei și a Independenței României.

Mihai Cimpoi: Între Ucraina și Republica Moldova trebuie să existe un dialog mai viu în sensul multiculturalismului european

- Domnule academician Mihai Cimpoi, mă bucur să vă întâlnesc la Cernăuți, unde ați tot venit mereu de-a lungul timpului, din fragedă copilărie până la vârsta senectuții, Cernăuțiul fiind, geografic vorbind, mult mai aproape de satul în care v-ați născut, decât Chișinăul. Ce importanță dați evenimentului de astăzi?

- O importanță istorică, pentru că Cernăuțiul a fost un centru de cultură românească cu vechi tradiții. Marele critic Vladimir Streinu, în unul din

articolele sale, îl caracterizează ca pe un centru cultural de primă mărime. Orașul trebuie să rămână, așa cum ni-l descriu înaintașii, un centru de cultură românească, pentru că e legat de numele lui Eminescu, de cel al președintelui Academiei Române din primii ani de după Marea Unire, Dimitre Onciul, născut la Straja și de atâtea alte nume ilustre de cărturari români. Să nu uităm că Eminescu a tradus șase capitole din Istoria Românilor a lui Eudoxiu Hurmuzachi, promovate în condiții care puteau să-l coste. Azi, când avem această deschidere europeană, deschidere spre universalitate, când Ucraina și Republica Moldova își propun să se integreze în Uniunea Europeană, sperăm să avem un dialog mai viu despre multiculturalitate, despre înțelegere și colaborare. Evenimentul la care participăm este un moment pe care l-am așteptat mai mulți ani. A întârziat din cauza unor conjuncturi nefavorabile, dar a venit și ne dă încredere. Pentru mine e un moment deosebit. Locul meu de naștere, comuna

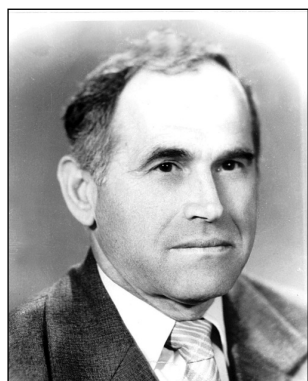
Larga, cum bine ați remacat și dvs., se află la numai 70 de kilometri de capitala Bucovinei, orașul Cernăuți, care mi-a luminat copilăria.

Eugen Patraș: E pohta ce-am pohtit

- Domnule avocat Eugen Patraș, fără să ne jucăm cu vorbele, trăiți un moment înălțător. După ce am consemnat discursul dumneavoastră oficial, ce ar mai fi de subliniat?

- Ar mai fi de consemnat că acest proiect zăcea de mulți ani în mintea mea, dacă îmi dați voie să mă exprim așa! Cu ajutorul lui Dumnezeu s-a realizat. Este pohta ce-am pohtit! Este o zi frumoasă precedată de ani grei de birocrație și greutate. Sunt optimist și sper ca împreună cu echipa să deschidem un nou capitol în acest spațiu.

- Așa să vă ajute Dumnezeu!

Petru BEJINARIU

Obiectivul următor: un institut cultural român la Cernăuți

La 10 mai 2015, o delegație a Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, în frunte cu președinta Societății, prof. Carmen Andronachi, a participat la inaugurarea Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi din Cernăuți. A impresionat programul manifestării, început printr-o paradă a portului popular cu formațiuni artistice din Voloca, Stănești, Crasna, Mahala, Pătrăuți și din alte comune românești din raioanele Storojineț, Hliboca, Herța, Noua Suliță, care au defilat prin fața Centrului, umplând, practic, întreaga Stradă Domnească numită astăzi "Olga Kobileanska". Oficialități ale regiunii Cernăuți, reprezentanți ai Președinției și Guvernului României, ai Parlamentului din Republica Moldova, delegați din București, Iași, Neamț, Botoșani, Bistrița-Năsăud, Alba Iulia, Suceava, Rădăuți, oameni de știință și cultură, între care acad. Mihai Cimpoi, acad. Anatolie Alexandru Hurmuzachi din Republica Moldova, scriitoarea Lucia Olaru Nenati, primari și viceprimari, președinți de consilii județene din România ș. a. au prezentat în fața publicului din stradă mesaje de salut, după ce un sobor de preoți din Ucraina și România au oficiat, cu har și evlavie, o slujbă de sfințire a sediului. Am rămas plăcut surprinși de prezența masivă a românilor din regiune, de atmosfera înălțătoare a ceremoniei, de felul cum a fost moderată manifestarea – cu autoritate și frumoasă exprimare românească – de către acad. Vasile Tărățeanu, președintele Centrului.

Președintele Tărățeanu a ținut să evidențieze, între altele, meritul deosebit al vicepreședintelui Centrului, av. Eugen Patraș, prin a cărui neostoită trudă s-a pus la dispoziția ONG-ului un asemenea spațiu. Delegația rădăuțeană, din care au făcut parte membri ai Societății pentru Cultură, profesori al Liceului "Eudoxiu Hurmuzachi" din Rădăuți, cercetători ai Institutului "Bucovina" al Academiei Române ș. a., a dăruit cărți Centrului Cultural Român, a acordat interviuri și a transmis mesaje scrise conducerii acestuia. Ziua de 10 mai va rămâne o zi de referință și de puternic stimulent moral pentru anii care vin. E un început promițător și credem că în viitor manifestările culturale

inițiate și desfășurate de Centru vor îmbogăți viața culturală a capitalei istorice a Bucovinei.

Estimăm fără nicio exagerare că se impune, drept pas următor, înființarea la Cernăuți a unui Institutului Cultural Român. Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina va solicita, cu argumente și propuneri constructive, deschiderea unei asemenea instituții de maximă necesitate pentru comunitatea românească din Ucraina, concentrată în cea mai mare parte în regiunea Cernăuți. Și aceasta pentru că ONG-ul ucrainean, înființat de români, al cărui sediu și-a deschis ușile la 10 mai în Capitala Bucovinei istorice, oricât de tare și-ar dori, nu poate înlocui, prin posibilitățile sale modeste, o instituție românească patronată de Senatul României. În acest sens vom trimite demersuri către Guvernul, Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Externe și Senatul României, în vederea demarării unui asemenea proiect, astfel încât în doi-trei ani să fie inaugurat și un Institut Cultural Român la Cernăuți care să poartă numele cărturarului bucovinean Ion Nistor.

Vom dezvolta conlucrarea cu societățile culturale românești din Cernăuți prin organizarea de manifestări comune, prin schimb de carte nouă, apărută la diverse edituri din nordul și sudul provinciei, prin publicarea de studii și articole în presa suceveană și cernăuțeană. Asemenea acțiuni sunt necesare pentru susținerea dreptului românilor din Ucraina la identitate națională, la școli în limba maternă, la viață culturală adevărată. În felul acesta dorim să contribuim la îndeplinirea efectivă a testamentului lăsat de patriotul boier Doxachi Hurmuzachi: "Să nu uitați că aveți de îndeplinit trei datorii mari și sfinte, pentru care aveți a răspunde înaintea lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmașilor voștri. Aceste trei datorii sunt: patria, limba și biserica". Un institut cultural român la Cernăuți ar deschide noi perspective de dezvoltare și afirmare identitară a românilor din nordul provinciei.

Maria TOACA

Cât poate să dureze un rai pentru români, la Cernăuți

„Voi trăiți aici ca’n rai”, aprecia nu demult, la ceremonia de inaugurare a sediului Centru-ului Cultural Român ”Eudoxiu Hurmuzachi”, centru care are statut de ONG și este persoană juridică ucraineană, omul de afaceri Dumitru Morhan din România, susținător și finanțator al multor activități organizate de comunitatea ucrainenilor din sudul Bucovinei. E adevărat că, în privința „raiului”, domnia sa se referea nu doar la români, ci și la celelalte etnii conlocuitoare din regiunea Cernăuți. Cât ne privește pe noi, românii, trebuie să recunoaștem că, la acel moment, oaspetele din Bucovina sudică avea într-un fel dreptate. Ne-am simțit cu adevărat în Paradis în acea duminică însoțită de Florar, când superba stradă pietonală Olga Kobileanska s-a văzut dintr-o dată invadată de români, dâ-

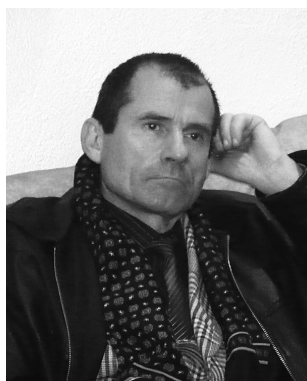

du-ne senzația extraordinară că de undeva, din ceața vremurilor apuse, revine în inimile noastre, pentru câteva ore, Iancu Flondor, al cărui nume l-a purtat, în interbelic, această minunată arteră a vechii urbe. Pământul gemea sub călcăiele dansatorilor din Crasna, Horbova, Stănești, Voloca, fanfarele defilau triumfător, intonând melodii românești, iar noi, încremeniți cu mâna la inimă, cântam într-un glas cu membrii corului „Dragoș Vodă” imnul național „Deșteaptă-te române”. Părea prea frumos ca să fie și adevărat, ca să nu ne tulbure presimțirea că plutim

într-un vis, că iată vom deschide ochii și ne vom trezi într-o sumbră realitate. Această trezire din visul unei sărbători minunate la viața de rutină a comunității românești, într-un tot gri și fără pic de strălucire paradisiacă, cum o trăim în mod obișnuit, aievea nu oniric, nu a întârziat să vină. După o zi în care întreaga stradă vorbea românește, a urmat o altă zi în care nu mai auzai o vorbă românească pe tot cuprinsul ei. Pentru că ceea ce, în euforia unei sărbători, domnul Morhan numea rai la Cernăuți, s-a călătorit odată cu visul unei nopți de vară.

Ștefan HOSTIUC

Ilie Luceac: *Eudoxiu (Doxaki) Hurmuzaki (1812-1874)*

Cu monografia *Eudoxiu (Doxaki) Hurmuzaki (1812-1874)*, istoricul cernăuțean Ilie Luceac este la a doua carte despre Hurmuzăkești. Prima, *Familia Hurmuzaki: ideal și realizare (O istorie a culturii românești în Bucovina în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea)* (Alexandru cel Bun, Cernăuți / Augusta, Timișoara, 2000), premiată de Academia Română, reproduce teza de doctorat susținută la Universitatea București.

Comandată de Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzaki" cu ocazia inaugurării sale și având suportul material al vicepreședintelui Eugen Patraș, monografia doctorului în istorie, Ilie Luceac, aduce cititorului bucovinean bucuria apropierei, prin exercițiul lecturii, de personalitatea unuia dintre cei mai străluciți înaintași. Ea se anunță ca "o carte de popularizare", dar aparatul științific îi conferă și o alură exegetică.

Lucrarea începe printr-un cuvânt înainte scris într-un stil îngrijit și promițător, în care autorul punctează importanța personalității complexe a lui Eudoxiu Hurmuzaki „nu numai pentru bucovineni, ci și pentru întreaga cultură și istorie românească, în ansamblu”.

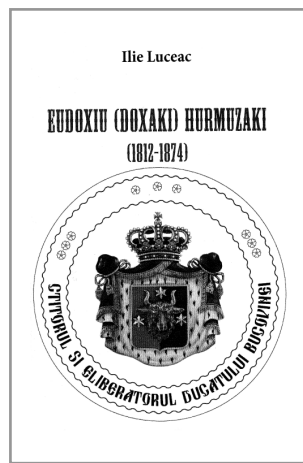
Cum era de așteptat, capitolele introductive fac referire la țara de obârșie a protagonistului (între timp devenită mit) și la rădăcinile familiei acestuia. Autorul trece apoi la descrierea anilor de copilărie și de școală. Studenția vieneză este ultima perioadă relatată cronologic. În următoarele capitole materialul biografic va fi structurat tematic: omul, istoricul, juristul, omul politic și, în final, omul de cultură.

Ca istoric, Eudoxiu Hurmuzaki apare în două ipostaze: de colecționar de documente de arhivă și de autor al celor cinci tomuri ale lucrării *Fragmente din Istoria Românilor* (trei publicate, două rămase în manuscris). Acestor ipostaze li se rezervă cinci capitole. Primul are ca obiect activitatea de colecționar de documente, activitate desfășurată pe parcursul a mai multor ani

de către tânărul istoric în diverse arhive din imperiu și din afara acestuia. Istoricul și-a început lucrarea prin căutarea documentelor vechi legate de trecutul poporului român fiindcă avea nevoie de ele ca material faptic pentru scrierea viitoarei istorii. În al doilea capitol din această serie se face portretul personalității istoricului,

iar în următorul nice vorbește despre implicarea patriotului în lupta de apărare a caracterului românesc al bisericii ortodoxe din Bucovina (sprijinirea planului propus de episcopul transilvan Andrei Șaguna de creare a unei singure mitropolii pentru toți românii ortodocși din Imperiu și respingerea doctrinei separatiste a episcopului bucovinean Eugen Hacman). Întrucât ni-l prezintă pe Eudoxiu Hurmuzaki ca om al cetății și mai puțin ca istoric, capitolul respectiv nu-și justifică locul în seria capitolelor consacrate istoriografului. Tot pe o temă bisericească este scris și următorul capitol, "Românii Ardeni și Biserica Unită în viziunea lui Eudoxiu Hurmuzaki", dar aici Eudoxiu apare în postura sa de istoriograf. "Unele considerații cu privire la *Fragmente din Istoria Românilor*" încheie seria. Referindu-se la biografia bogată a *Fragmentelor*, Ilie Luceac observă un lucru pe care poate puțini l-au sesizat: două titluri de carte din această listă sunt date cu anul 1870 și, respectiv, 1871, ceea ce demonstrează că autorul a lucrat la *Istoria* sa până în ultimii ani de viață.

Activității politice a lui Eudoxiu Hurmuzaki i se rezervă doar un capitol (e adevărat, puțin mai întins), ca și activităților de jurist și de om de cultură.

Sucesiunea capitolelor structurate tematic respectă ierarhia valorică a meritelor pe care le-a avut cel de al doilea fiu al lui Doxaki și Ilinca Hurmuzaki față de istoria Bucovinei și istoriografia românească.

În fond, trei sunt calitățile care dau măreție personalității lui Eudoxiu Hurmuzaki: cea de ctitor al istoriografiei române moderne, cea de emancipator al Bucovinei și cea de artisan al parlamentarismului bucovinean. Analizându-i biografia îți dai seama că, ajuns la maturitate, Eudoxiu și-a trasat drept scop suprem în viață scrierea unei istorii a neamului său, de anvergură celor mai solide lucrări de acest tip, austriece sau chiar occidentale, care să fie o carte de referință nu doar pentru români, ci și pentru celelalte neamuri europene. Cât a făcut studii la Viena, tânărul student român și-a dat seama că în mediile intelectuale, în cercurile academice și în societatea înaltă vieneză, națiunea sa, care prin segmentul transilvan și bucovinean făcea parte din imperiu, este practic necunoscută. S-o fi întrebat, probabil, dacă nu cumva și din această cauză ea era neluată în seamă la curtea imperială. Teritoriile ei istorice ereditare erau arondate regatelor vecine: Bucovina – Galiției, Transilvania – Ungariei. Golul acesta de informare și promovare a imaginii neamului său trebuia completat cu un tratat de istorie națională. Acesta va fi fost motivul principal care l-a determinat pe Eudoxiu să se hotărască pentru o asemenea întreprindere. Având școală nemțească, el a înțeles să lucreze nemțește: să meargă la izvoare, să adune documente de arhivă și abia după aceea să purceadă la scris. Era un proiect nu doar temerar, ci și extrem de costisitor. Ar fi trebuit să-l realizeze nu o singură persoană, ci o întreagă instituție. Poate chiar fără să-și dea seama, Eudoxiu și-a asumat într-un fel acest rol. În efortul său formidabil de a realiza o atare operă de anvergură, el, de fapt, a fost o instituție. Lucrarea înainta, materialul se acumula, iar acasă îl așteptau liniștea biroului și colile albe de hârtie pentru așternerea primelor rânduri ale proiectatului tratat.

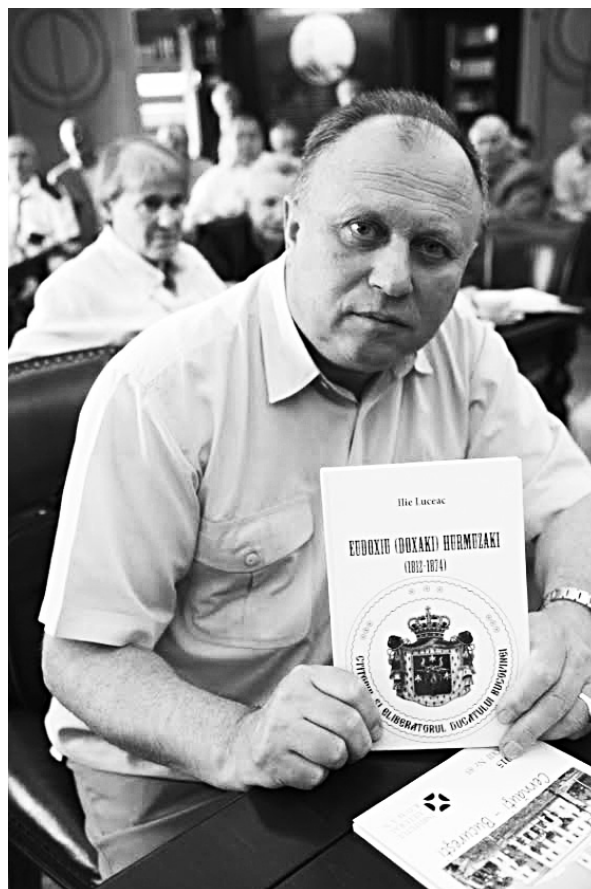
Dar vremurile nu țin seama de vrerile omului. Câte odată vin peste el năvalnic, îi modifică planurile, îi schimbă prioritățile. Așa s-a întâmplat și cu Eudoxiu Hurmuzaki. Primăvara anului 1848 i-a pus în brațe revoluția, ca pe o șansă pentru țara sa. Ceasul istoriei bătuse ora astrală pentru Bucovina și Eudoxiu a înțeles că este chemat nu doar să scrie, ci și să facă istorie. A lăsat deci istoriografia mai la o parte, cu tot cu tratatul său în stare de șantier, și s-a apucat de construit istorie. Rezultatele le cunoaștem. La fel de bine cunoaștem și prețul sacrificiului: *Is-*

toria Românilor, operă sa monumentală și scopul vieții sale, a rămas neterminată, cu schelele doar pe alocuri ridicate și cu un enorm material stocat pentru fundație și structura de rezistență. Nu l-a folosit el, îl vor folosi alții. El a rămas doar cu cofrajele, pentru că Bucovina i-a pus în față mereu alte și alte priorități, neslăbindu-l practic până la moarte cu grijile ei. Și totuși, faima sa Eudoxiu Hurmuzaki și-a cucerit-o ca istoric. Posteritatea îl va cunoaște mai puțin ca om politic – ”omul providențial care a salvat Bucovina”, cum foarte bine remarcă Teodor Balan – și mai mult ca autor al monumentalei Colecții de documente istorice, lăsată moștenire colegilor din viitoarele generații spre a-i scuti de istovitoare corvoadă a scotocirii prin arhive străine. Cum era un om calculat, Eudoxiu nu putea să nu se fi gândit la reluarea, în forță, a muncii asupra proiectului său de suflet – *Istoria Românilor*. Or, aceasta trebuia să se întâmple după retragerea din viața politică. Moartea însă, ca și revoluția din '48, i-a luat-o înainte și i-a zădărnicit planurile. De data asta, fără chip de a mai reveni vreodată la proiect. Opera, în starea în care a fost lăsată, nu a putut decât parțial să fie pusă la punct și tot parțial publicată postum de editori. Alți colegi mai tineri, reprezentanți ai altor paradigme de cunoaștere, o vor acoperi cu umbra lucrărilor lor, făcând-o aproape uitată. Nimeni însă nu a putut umbri colosala trudă a colecționarului, iar faimoasa Colecție de documente, care, în alte împrejurări, cu alt tip de urmași, ar fi putut să se irosească, anulându-i munca de un deceniu, l-a răzbunat, în timp, cu asupra de măsură.

În linii mari, acesta este sensul vieții exemplare a unui vrednic român bucovinean, consacrate pe deplin neamului său, istoriei noastre, Bucovinei și emancipării ei ca țară ereditară românească. Acesta este și mesajul profund al monografiei istoricului cernăuțean Ilie Luceac, monografie care, dacă ar fi fost lipsită și de unele lacune ce s-au strecurat în ea, fie din grabă, fie din neînțelegerea până la capăt a unor aspecte din viața și activitatea protagonistului, fie din insuficiența documentare preliminară, ar fi bucurat și mai mult cititorul. În eventualitatea unei noi ediții revizuite, aceste scăpări ar putea fi îndreptate. Semnalăm aici doar câteva din ele, celelalte rămânând a fi aduse la cunoștință autorului, dacă va dori, într-o discuție amicală.

Mai întâi, trebuie să ne lămurim cum se cuvine asupra orientării politice a lui Eudoxiu Hurmuzaki. Autorul ia în discuție doctrina politică a acestuia, dar se vede că nu o înțelege până la capăt, câtă vreme afirmă că scopul ei ar fi fost ”constituirea unei Austrii federalis-

te”: ”În cadrul grupării centraliste din Austria, Eudoxiu Hurmuzaki înțelegea să colaboreze în sensul constituirii unei Austrie federaliste, cu o largă autonomie politică și națională a provinciilor, deci și a Bucovinei” (p. 94). Mai întâi, nu se înțelege cu cine era dispus să colaboreze Hurmuzaki în ”cadrul grupării centraliste”. Apoi, cum putea un adversar neînduplecat al federalismului „lunatic” (vezi *Discursurile*, p. 303) și prăpăstios (*Ibidem*, p. 301) să viseze la o Austrie federalistă, când în memorie încă îi stăruia proiectul federalistului polon Goluchowski care, guvernând imperiul în perioada 21 august 1859 – 4 februarie 1860, anula autonomia Bucovinei, sau programul federalistului ceh Palacky, care știrbea integritatea Țării Fagilor, preconizând înjumătățirea și desființarea ei prin absorbție de către regate învecinate ale Coroanei?! Ca patriot al Bucovinei, Hurmuzaki nu putea permite ștergerea țării sale cu buretele federalist de pe harta Monarhiei. Căpitanul Țării Bucovinei presimți furtuna din jurul eșuatului Ausgleich trialist din anii guvernărilor succesive Artha-Potocki-Hohenwaftr (1870-1871) cu mult înainte de declanșarea propriu-zisă a acesteia, în timpul crizei Ausgleichului dualist. În rezumatul în limba română al discursului din 31 decembrie 1966, el arată cât se poate de clar: „Dualismul și federalismul se opun încă unității, și popoarele ambițioase (aici: cu ambiții deosebite, râvnitoare de privilegii – n.n.) năzuiesc la supremație asupra naționalităților mai slabe” (*Ibidem*, p. 186). În timp ce federalismul, egoist și selectiv, slăbește, în gândirea lui Eudoxiu Hurmuzaki, prin neostoite „aspirații centrifugale” (*Ibidem*, 221), coeziunea întregului, centralismul austriac, coagulant și nediscriminator (în viziunea Marșalului Țării), o consolidează prin dinamism centripet: „Într-o vreme în care țările mai slabe caută și văd salvarea numai într-o relație solidă și un contact strâns *cu toate* (s.n) componentele Monarhiei, regatele mai mari consideră, dimpotrivă, că legătura cea mai slabă este cea mai benefică, că numărul cel mai mic de probleme comune este cel mai adecvat, că limitarea cea mai drastică a celor din urmă în favoarea *intereselor particulare* (s.n.) este o măsură excepțională și singura către care trebuie să se aspire” (*Ibidem*, p. 181). Cât despre respectarea dreptului națiunilor mici din cadrul marilor regate ale Monarhiei, cazul românilor transilvăneni sau al altor popoare (chiar și al croaților) din Ungaria vecină, nu face decât să-i întărească și mai mult lui Eudoxiu Hurmuzaki convingerile centraliste. Ca politician responsabil al unei țări mici, proaspăt recunoscute ca Ducat, fără o oligarhie nobiliară puternică, fără

tradiții de coroană regală medievală de talia ungarilor, bohemilor sau polonezilor, Eudoxiu Hurmuzaki înțelege foarte bine că șansele de a rămâne subiect al unei eventuale federații sunt practic nule pentru Țara sa.

Neînțelegerea discursului antifederalist al lui Hurmuzaki îl determină pe autorul monografiei să exemplifice, în altă parte, o problemă confesională printr-un pasaj cu referire la pericolul federalizării imperiului (Pasajul este extras din rezumatul discursului președintelui Dietei din ședința din 9 decembrie 1869 și citat în cadrul capitolului ”Eudoxiu Hurmuzaki și destinul Bisericii Ortodoxe din Bucovina”, p. 64).

Un alt citat nelalocul său, de data aceasta extras din *Fragmente*, este folosit pentru exemplificarea, la pagina 81 din monografie, a influenței religiei asupra psihologiei maselor. Citatul adus pentru a arăta modul primar de credință religioasă, arată, în realitate, modul nomad de viață al popoarelor respective.

În capitolul dedicat omului politic Eudoxiu Hurmuzaki, autorul monografiei arată atenția pe care Mareșalul țării o acordă „concilierii politice în Ducat” prin „așa numitul Ausgleich”: „Aproape în fiecare dintre discursurile sale rostite în Dieta Bucovinei, Eudoxiu Hurmuzaki acordă o atenție deosebită concilierii politice

în Ducat, echilibrului între națiuni, așa numitul *Ausgleich*” (p. 98). E adevărat că în discursuri apare deseori termenul „*Ausgleich*”, dar el are la Hurmuzaki înțelesul de echilibru nu între națiunile unei țări de coroană, ca Bucovina, ci între națiunile mari ale regatelor imperiului, ca Ungaria, Polonia și Boemia. *Ausgleichul* la care face referire centralistul Hurmuzaki, în anii 60 ai secolului XIX, nu e pereche cu *Ausgleichul* prin care democratul Aurel Onciul câștigă alegerile în Bucovina anul 1910. Prima dată, Eudoxiu Hurmuzaki vorbește de *Ausgleich* în discursul de deschidere a sesiunii din 1865 a Dietei Bucovinei, când imperiul parlamentar se afla „în stadiul de metamorfoză a coconului în fluture” sau, altfel spus, de metamorfoză a imperiului unitar în monarhie bicefală (corp și două aripi). Criza politică prin care trece imperiul în perioada 1865-1867, finalizată prin *Ausgleichul* dualist austro-ungar, schimbă constituția liberală centralistă din februarie 1861 cu constituția dualistă din decembrie 1867. Dar abia se potolesc valurile „impetuoase” ale crizei *Ausgleichului* dualist că monarhia este cuprinsă de o nouă criză politică, a „*Ausgleichului* federalist” (Vezi *Discursurile*, p. 299), care trenează până spre finele anului 1871, când programele federaliste ale cehilor și polonilor, ca și planul trialist urzit de elitele boheme (după modelul celui dualist al ungarilor), sunt respinse de Casa Imperială, cu asentimentul Coroanei ungare, constituția dualistă rămânând în picioare pentru toată durata de existență a Monarhiei Austro-Ungare. Mai pe scurt, conceptul de *Ausgleich* folosit de Hurmuzaki în discursurile sale din Dietă nu are de a face cu

echilibrul etnic din Bucovina.

Din același capitol consacrat omului politic aflăm următoarele: ”Considerat ctitor al Ducatului Bucovinei, Eudoxiu Hurmuzaki a fost, după cum am mai amintit, vicecăpitan (1864-1869) și căpitan (1872-1874) al Țării Bucovinei” (p. 100). Dacă ar fi citit mai atent, că tot le-a îngrijit, Discursurile lui Eudoxiu Hurmuzaki, autorul monografiei ar fi aflat că, tocmai invers, Hurmuzaki a fost Căpitan al Țării (Landeshauptmann) din 1864 până în 1869, când la putere au venit federaliștii. A redevenit căpitan în 1871, după ”criza federalistă” din imperiu, rămânând în această funcție până la moarte (1874). Vicecăpitan (Landeshauptmann Stellvertreters), aflăm iarăși din Discursuri, a fost în perioada 1863-1864. Culmea e că aceste date, pe care dânsul le-a furnizat și conducerii Centrului Cultural Român spre a fi introduse pe panoul de la intrare, sub efigia ctitorului Centrului, au fost corectate de noi și retrimise către domnia sa, prin cel care a comandat lucrarea, dr. Eugen Patraș, spre avizare. Domnia sa însă nu le-a luat în seamă și, iată, le avem introduse în carte spre informarea greșită a cititorului.

După ce vorbește pe parcursul întregului capitol consacrat juristului Eudoxiu Hurmuzaki despre eșecurile acestuia în procesele de la Iași din 1841-1843, autorul concluzionează: ”Procesele de la Iași din perioada anilor 1841-1843 <...> cu toate că nu au avut sorti de izbândă, ele (sic!) i-au ajutat lui (calc din rusă; corect: l-au ajutat pe) Eudoxiu să devină un jurist experimentat” (p. 88). Că juriștii câștigă experiență din procesele pe care le pierd nu contestă nimeni, dar că procesele pierdute fac juriști experimentați o poate spune doar un personaj de al lui nea Iancu. Cităm în continuare: ”Orice experiență de natură juridică care i-a fost solicitată, Eudoxiu a onorat-o în cunoștință de cauză, reușind să câștige procesele în majoritatea covârșitoare a cazurilor.” Lăsăm la o parte faptul că și aici lucrurile se cam bat cap în cap, și trecem la analiza modului de exprimare. ”Orice experiență de natură juridică care i-a fost solicitată” este o propoziție construită greșit. Există două variante pentru forma corectă: ori, simplu, ”Orice experiență juridică solicitată”, ori, desfășurat, ”Oricare ar fi fost experiența juridică solicitată”. Dar citind mai departe fraza vedem că nici așa nu e bine: ”onorată” poate fi doar ”solicitarea”, nu și ”experiența”. Experiența, dacă există, e o calitate și nu poate fi onorată. Nu contestă nimeni, Eudoxiu o fi având o oarecare experiență juridică, dar nu era nici pe departe un avocat experimentat ca frațele său mai mare. Și lucrul acesta ni-l demon-

strează chiar autorul monografiei. De ce i-o fi căutând pretutindeni performanțe protagonistului lucrării sale, chiar și acolo unde acestea sunt inexistente, e un lucru greu de înțeles. Eudoxiu, așa cum foarte bine arată chiar autorul monografiei, nu a făcut carieră juridică și nu a rămas în memoria posterității ca un extraordinar jurist, ci ca un trudnic al istoriografiei românești. Atotperformantul Eudoxiu Hurmuzaki e mai degrabă un mit, decât un personaj istoric. Autorul creându-l, ne vedem nevoiți să-l atacăm cu mijloacele imagologiei, de care istoricul cernăuțean, din câte am putut înțelege din lucrarea sa (vezi p. 48), se cam ferește.

La pagina 89, chiar în prima frază a capitoului "Omul politic Eudoxiu Hurmuzaki", autorul admite cazul că "Petiția Țării" putea și să nu fi fost "dictată" de Eudoxiu Hurmuzaki, iar în pagina imediat următoare afirmă cu subiect și predicat că tocmai el a compus această Petiție.

E de discutat dacă Alexander Bach (în monografie apare, dintr-o eroare de calculator, cu numele Alexandru), cel care a guvernat imperiul după revoluția din 1848, introducând neabsolutismul, a avut "un rol important la organizarea statului pe baze moderne" (p. 32).

Stângăciile de exprimare sunt deseori jenante. "Importanța scrisului său politic și a celui științific (istoric) a avut și are în continuare un ecou benefic în conștiința noastră identitară, cât și o importanță majoră pentru istoriografia modernă românească" (p. 102). Ce vrea să spună autorul prin propoziția "importanța scrisului ... politic ... are și o importanță majoră pentru istoriografia modernă" sau prin propoziția "importanța scrisului ... are un ecou benefic"? Scrisul, da, poate să aibă ecou, nu și importanța. Ecoul poate să aibă importanță, importanța nu poate să aibă ecou decât doar dacă forțăm logica până a nu se înțelege nimic din ce dorim să spunem. Sau, în altă parte: "Domeniile de activitate pe care le-a exercitat Eudoxiu Hurmuzaki au vizat experiența juridică pe care a acumulat-o istoricul la Tribunalul Schotten din Viena." (p.87-88). Exercițată poate fi activitatea, nu și domeniul activității. "Domeniile ... au vizat experiența" e o altă perlă. Ca și "părerea opiniei publice" (p. 86) sau "impresionant rămâne faptul că <...> a rămas în memoria..." (p. 87).

Câteva observații privind aparatul științific al monografiei. Unele titluri apar în diverse note cu aceleași denumiri complete: numele autorului, titlul lucrării, editura, anul apariției. De exemplu (voi nominaliza doar autorul, iar acolo unde acesta nu există, doar începutul titlului lucrării, cu notele respective în paranteză), Ilie Luceac (nota 1, nota 13, nota 14, nota 100), Te-

odor Stefanelli (nota 4 și nota 33), Dimitrie A. Strudza, (nota 31 și nota 50), Ion G. Sbiera (nota 8 și nota 32), Teodor Balan, unul dintre cei mai citați autori (nota 12, nota 14 și multe altele), Discursurile lui Eudoxiu Hurmuzaki în Dieta Bucovinei, care la "Bibliografie selectivă" apar cu nume de autor, Ilie Luceac, în față, aici sunt trecute fără a avea în față acest nume (nota 102, nota 155, nota 161). Aparatul critic mai conține și alte titluri care, repetându-se, nu respectă prescurtările impuse de normele academice.

Și titlul monografiei impune câteva precizări. În formula pe care a ales-o, *Eudoxiu (Doxaki) Hurmuzaki (1812-1874)*, autorul reproduce numele Hurmuzaki în ortografia folosită de toți membrii familiei. Același nume ortografiat cu "k" îl poartă și Colecția Hurmuzaki. Atâta timp cât a intrat în conștiința publică, e la latitudinea istoricului cernăuțean să folosească sau să nu folosească acest nume sub forma respectivă. E de discutat însă dacă e oportună și utilizarea celor două prenume, Eudoxiu și Doxaki, în titlul cărții. Eudoxiu, este dublat, în paranteză, de hipocoristicul neaș de proveniență greacă, Doxaki, folosit în familie și în relațiile cu rudele și prietenii români. Acest hipocoristic nu a intrat însă în uzul public, ca în cazul tatălui său, boierul Doxaki. Dintre toți frații lui Eudoxiu, doar Alexandru s-a impus (și) cu prenumele de casă, Alecu. Ceilalți au rămas în conștiința publică cu prenumele de școală și de societate: Constantin (nu Kostaki), Gheorghe (nu Ghiță sau Gigi sau altcumva), Nicolae (nu Nicu, cum știm că i se mai zicea în familie). Cât privește prenumele Doxaki, acesta se asociază automat cu prenumele boierului tată, care tocmai în această varianță a rămas (încetățenit) în istorie. Paranteza introdusă în titlu de autorul monografiei ar putea să introducă și o oarecare confuzie în conștiința unor cititori mai puțin instruiți, cărora anii de viață nu le spun mare lucru despre cutare sau cutare Doxaki. De aceea, considerăm paranteza superfluă. Prenume precum Evdokie, Eudoxius, Doxaki, cu care s-a identificat în diferite împrejurări istoricul, pot fi folosite în anumite contexte, dar nu sunt relevante pentru o denumire de lucrare.

O altă temă de discuție ar fi cea legată de casa părintească din Cernăuți a lui Eudoxiu Hurmuzaki. Luând ca punct de pornire amintirile lui Tudor Stefanelli și cercetările lui Teodor Balan, istoricul Ilie Luceac, fără să studieze atent planul Pitzeli, afirmă pripit, pe baza unei monograme reprezentând literele "X," și "L", descoperite pe balconul unei case din preajma bisericii Sf. Paraschiva din Cernăuți, că tocmai acest imobil ar fi aparținut familiei Hurmuzaki.

Că nu e chiar așa, ne-o spune, în primul rând, planul Pitzeli, care arată clar că terenul deținut de contele Logotetti, ce nu putea să nu aibă și o casă în hotarele sale, se afla vizavi, nu lateral de Biserica Sf. Paraschiva. În al doilea rând, arhitectura casei indicată de Ilie Luceac drept casă părintească a lui Eudoxiu Hurmuzaki demonstrează că ea nu putea să fie construită decât în a doua jumătate a secolului XIX, fiind prevăzută cu risalit la intrare, cu elemente de arhitectură clasică pe frontispiciu, cu pasaj de acces în curte și de intrare în casă, cu balcon-galerie la etaj, prins cu console pe peretele dinspre curte, cu trecere comună care asigură accesul la apartamentele înșirate de-a lungul balconului, etc. Toate acestea nu puteau să fie adăugate în timp, printr-o reconstrucție a acelei case vechi moldovenești despre care Tudor Stefanelli, contemporan cu Eudoxiu Hurmuzaki, în celebrul său discurs din 1912, vorbește ca despre ”o casă simplă moldovenească, dar foarte spațioasă, cu farmacuri de lemn primprejur, situată pe locul unde peste drum se află astăzi biserica Sf. Paraschiva” (apud Ilie Luceac, p. 29). Farmacurile de lemn primprejur reprezintă, de fapt, celebrul gang, element specific vechilor case românești, preluat și de stilul brâncovenesc. E clar că imobilul ”descoperit” de istoricul cernăuțean a fost conceput în forma sa actuală și nu a rezultat din modificarea (modernizarea) unei case vechi moldovenești. Dacă această casă ar fi existat la data rostirii discursului lui Stefanelli (1912), ea nu ar fi fost amintită la trecut, ci indicată la prezent. Spune Stefanelli: ”o casă simplă moldovenească <...> situată pe locul unde peste drum se află astăzi (s. n.) biserica Sf. Paraschiva”. ”Situată” e un participiu pasiv, ”astăzi” e un adverb de timp ce exprimă prezentul. De ce, în 1912, oratorul a simțit nevoia să spună ”astăzi”? Pentru că vorbea la prezent despre construcții care au existat în trecut. De fapt, el se referea la acea casă a Hurmuzăkeștilor care existase pe vremurile când peste drum se afla încă biserica vămescă de lemn, acea biserică veche moldovenească demolată la mijlocul secolului al XIX-lea tocmai pentru a face loc actualei biserici Sf. Paraschiva (târnosită în 1862). Că această casă se afla pe actuala str. Zankovetkaia, și nici într-un caz pe Holovna, ne-o spune însăși denumirea austriacă a străzii – Hormuzakigasse. De ce oare strada Aron Pumnul (Pumnulgasse) se află acolo unde este și nu în altă parte din oraș? Nu cumva de aceea că tocmai acolo a locuit profesorul?! Dar strada Iacob Petrowicz (Petrowiczgasse)?! Dar câte alte străzi! E clar că bătrâna casă a lui Doxaki a trecut demult

în amintirea contemporanilor săi care și ei au trecut demult la cele veșnice. Ca să poată fi construit la sfârșitul secolului al XIX-lea masivul locativ de mai jos de fosta Piață Rudolf, toate construcțiile vechi ce se vor fi aflat pe acolo au fost dărâmate. Cât despre casa cu nr.15 de pe strada Holovna, cu faimoasa monogramă la balcon, ea nici măcar nu e peste drum de biserică, ci alături de ea, despărțită de strada lăaturalnică trasată de primul guvernator militar al Bucovinei, generalul von Spleny. Paternitatea ei ar putea fi stabilită, cu adevărat, prin cercetări scrupuloase de arhivă. Descoperirea istoricului Ilie Luceac se rezumă doar la o monogramă și la nimic mai mult. Dacă bătrâna casă a lui Logotetti ar fi dăinuit (via Hurmuzaki) până în secolul al XX-lea, ar fi lăsat oare istoricii care au scris despre ea (T. Stefanelli, T. Balan ș.a.) să se bucure de roadele acestei descoperi altcineva, tocmai la începutul mileniului al III-lea? Hélas! Ar fi fost cazul ca înainte să fi pus în circulație publică ”descoperirea” sa, istoricul cernăuțean să-și pună și această întrebare. Acum, fiindcă asistăm la procesul de constituire a unui mit, mă simt obligat să fac din nou trimitere la imagologia istorică, unica îndreptățită să studieze cazul. Aș fi trecut poate peste această observație cu pretinsa casă a Hurmuzăkeștilor dacă autorul monografiei, cuprins de elanul găselniței sale și dornic de a o promova în conștiința publică, nu ar fi persistat în eroare înșirându-i pe notabili care, chipurile, ar fi trecut prin ea – Aron Pumnul, Andrei Șaguna, George Barițiu, Ferenc Liszt (lipsește pașoptiștii Alecsandri, Russo, Kogălniceanu ș.a.!) – și dacă nu ar fi menționat că în ea s-ar fi redactat primul ziar românesc ”Bucovina”. Oricât de favorabilă ne-ar fi această ”descoperire” nu putem să o acceptăm în defavoarea adevărului. Dacă afirmăm, urmându-i pe Kogălniceanu și Xenopol, că ”Hurmuzaki nu a confundat nici o clipă patriotismul, care este o virtute, cu istoria, care este o știință” (p. 47), să luăm de la el exemplul și să acționăm în consecință.

Ca orice carte dedicată unei personalități bucovinene, monografia istoricului Ilie Luceac e binevenită și merită să fie citită, întrucât aduce informații utile despre viața și activitatea lui Eudoxiu Hurmuzaki. Dar ea nu numai că nu poate avea pretenția unei ediții exhaustive, cum se specifică și în prefață, ci necesită grabnic, din cauza mai multor carențe de fond și de formă, o ediție revizuită.

Dosarul unui proiect de anvergură

Ideea deschiderii la Cernăuți a unui centru cultural român frământă de mai mult timp conștiința românilor bucovineni. Dacă au văzut că pe cale diplomatică nu se poate înființa o asemenea instituție, câțiva intelectuali cernăuțeni s-au gândit la o altă modalitate de rezolvare a problemei. Tocmai apăruse la începutul celui de al doilea deceniu al secolului nostru o oportunitate pe care ar fi fost păcat să nu o fructifice. Pe fosta stradă Domnească, la câțiva pași de Piața Principală, chiar în buricul târgului, se scosese la vânzare un imobil. Aflând acest lucru, un grup de intelectuali români din Cernăuți pun la cale un proiect temerar de cumpărare a acestui imobil pentru un viitor centru cultural român. Inițial, instituția proiectată fusese gândită ca fundație de binefacere. Inițiatorii i-au schimbat însă pe parcurs statutul, considerând că e mai potrivit să se constituie într-o organizație a societății civile sub formă de ONG. Ideea ar fi fost utopică și ar fi murit în fașă, dacă unul din inițiatori, poate cel mai înflăcărat și mai temerar dintre toți, avocatul Eugen Patraș nu s-a arătat dispus să participe cu jumătate din costurile necesare pentru achiziția imobilului.

Problema sediului era importantă, pentru că un Centru Cultural nu putea să aibă o adresă convențională, cum au toate asociațiile românilor cernăuțeni, cu excepția Societății "Mihai Eminescu". Bine ales ca amplasament și bine gândit ca soluție arhitectonică, sediul trebuia să dea măsura valorii instituției. Aceasta, la rândul ei, urma să se înființeze imediat după găsirea celei mai potrivite soluții de achiziționare a imobilului scos la vânzare pe strada pietonală Kobileanska nr.9 din Cernăuți. Or, soluția era simplă: grupul de inițiativă lua asupra sa jumătate din costuri, iar pentru cealaltă jumătate trebuia să se găsească un partener. Simplă ca formă de gândire, complicată ca mod de realizare.

Prima încercare

Prima propunere de colaborare în acest sens s-a făcut către Societatea pentru Cultura și Literatură Română în Bucovina. Președintele

Societății, ing. Mircea Irimescu, pe atunci și deputat în Parlamentul României, a îmbrățișat ideea și a făcut către Departamentul pentru Românii de Pretutindeni o adresă prin care cerea sprijinul guvernului pentru realizarea proiectului, în parteneriat cu Editura "Alexandru cel Bun" din Cernăuți. La rândul ei, editura, prin directorul ei, acad. Alexandrina Cernov, conveni să participe la proiect. Sprijinul guvernului era imperios necesar întrucât Societatea pentru Cultura și Literatură Română în Bucovina, al cărui patrimoniu rămăsese la Cernăuți în martie 1944 și fusese naționalizat de statul sovietic, nu dispunea de fonduri atât de importante pentru a suporta de una singură costurile necesare unei achiziții de asemenea amploare. Dar nici Departamentul nu avea în buget suficienți bani pentru o asemenea întreprindere temerară. În consecință, răspunsul primit din partea Departamentului prin adresa nr. 4241/E.T. din 9 decembrie 2011 nu putea fi decât următorul:

"Stimate domnule, Președinte, Urmare a adresei dumneavoastră nr. 65 din 25 octombrie 2011 prin care solicitați sprijin pentru achiziționarea unui spațiu destinat activităților culturale organizate în beneficiul comunității românești din regiunea Cernăuți, vă informăm că Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (DRP) nu va putea susține financiar proiectul dumneavoastră în acest an.

Vă încurajăm să luați în considerare aplicarea, în termenul limită ce va fi stabilit, la unul dintre programele puse la dispoziție de către DERP în cadrul sesiunii de finanțare din 2012.

Departamentul pentru Românii de Pretutindeni va analiza posibilitatea de a se implica în susținerea proiectului dumneavoastră anul viitor, în funcție de disponibilitățile bugetare și cu respectarea Ghidului de finanțare (disponibil pe pagina de internet a instituției, www.dprp.gov.ro).

Folosesc acest prilej pentru a-mi exprima sincera recunoștință pentru întreaga activitate a Societății pentru Cultura și Literatură Română în Bucovina, cât și pentru a saluta inițiativa

Editurii „Alexandru cel Bun” de a sprijini demersul dumneavoastră.

*Cu deosebită considerație,
Eugen Tomac, Secretar de stat”.*

Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina a înțeles motivul prin care i s-a respins cererea și a dat curs îndemnului Secretarului de Stat de a veni cu o nouă cerere în anul următor. De data aceasta Președintele Irimescu primește prin e-mail un răspuns din partea directorului Departamentului. Iată răspunsul datat cu 28 martie 2012 și având numărul de ieșire 675/P:

”Stimate domnule Președinte, în urma evaluării cererii de finanțare a proiectului Centrul cultural român din Cernăuți, înregistrată cu nr. 240ET/P/30.01.2012, îmi exprim regretul pentru faptul că Departamentul pentru Românii de Pretutindeni nu va putea acorda finanțarea nerambursabilă solicitată.

Apreciez implicarea dumneavoastră în acțiuni vizând păstrarea și promovarea identității românești.

Vă asigur de întreaga disponibilitate a Departamentului pentru Românii de Pretutindeni de a analiza proiectele pe care le veți depune în cadrul următoarei sesiuni de finanțare.

*Cu aleasă considerație,
Radu Cosma, director”*

Situația devenise clară. Guvernul României, cel puțin în formula politică de atunci, nu era dispus să ofere Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina mijloacele necesare pentru un proiect de asemenea anvergură. Se vedea din răspunsuri că o poartă cu zăhărelul.

A doua încercare

Astfel stând lucrurile, inițiatorii proiectului au apelat la sprijinul unor asociații și organizații din afara granițelor țării, dând curs unei idei pe care o aveau chiar de la început.

La 15 februarie 2012, acad. Alexandrina Cernov, director al Editurii Alexandru cel Bun din Cernăuți, acad. Vasile Tărățeanu, Președinte al Fundației de Binefacere ”Casa Limbii Române” din regiunea Cernăuți, și scriitorul Ilie T. Zegrea, Președinte al Societății Scriitorilor Români din Cernăuți, depun la Ministerul Afa-

cerilor Externe al României un memoriu cu nr. de intrare 1647, prin care solicită sprijinirea proiectului privind crearea unui Centru cultural român sub formă de parteneriat public-privat, cu capital privat în proporție de 50% și cu statut de funcționare și proprietate pe care să-l discute cu Excelența Sa, domnul ministru Cristian Diaconescu, în funcție de posibilitățile oferite de legislația în vigoare. ”Urgența realizării acestui proiect, se spune în memoriu, e determinată de faptul că pe piața imobiliară din Cernăuți a apărut recent o ofertă unică de vânzare a unui spațiu ultracentral, de 200 metri pătrați, care e situat strategic chiar pe strada pietonală (principală) a orașului și care ar putea să fie vândut oricând. Pierderea acestei șanse ar însemna blocarea proiectului pe încă o perioadă care ar putea dura ani de zile.”

Semnatarii memoriului cer o audiență la Ministrul de Externe, care rămâne fără răspuns.

Peste patru luni și jumătate, la 2 iulie 2012, acad. Vasile Tărățeanu, Președinte al Fundației de Binefacere ”Casa Limbii Române” din regiunea Cernăuți, acad. Alexandrina Cernov, director al Editurii Alexandru cel Bun din Cernăuți și scriitorul Arcadie Suceveanu, președinte al Asociației Culturale ”Bucovina” din Chișinău și al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, depun la Ministerul Afacerilor Externe al României încă un memoriu, cu nr. de intrare 6587, pe care îl reproducem în continuare:

*”Excelenței sale,
domnului Ministru Andrei MARGA*

Memoriu

Comunitatea românească din Regiunea Cernăuți (Ucraina) resimte acut necesitatea înființării la Cernăuți a unui Centru Cultural Român, proiect care, din păcate, nu și-a găsit încă soluționare sub forma propusă până acum de statul român. La nivel instituțional, comunitatea noastră însumând 500.000 de etnici români a rămas practic doar cu ce a putut obține în ultimii ani de perestroika, prin mitinguri și acțiuni de stradă, de la fosta U.R.S.S. Atunci, societățile de cultură din regiunea Cernăuți au primit o infimă parte din Casa Națională a Românilor; veche proprietate a Societății pentru Cultura și Literatura Romana în Bucovina, înființată în 1862, care acum, fiind mai mult închisă, nu este accesibilă decât sporadic conaționalilor noștri.

După destrămarea imperiului sovietic, noul

stat ucrainean a preluat, față de cultura autohtonilor români, vechile practici ale predecesorului său, cultivând potiomkinianismul festiv în dauna politicilor de dezvoltare instituțională a acesteia. Astfel se explică disponibilitatea actualei administrații regionale de a sprijini doar acțiuni punctuale ale românilor, concerte ieftine sau festivaluri folclorice improvizate, nu și programe pe termen lung care să contribuie efectiv la dezvoltarea culturii române, asigurându-i atât de necesarul suport instituțional de care a fost văduvită, la Cernăuți, cu mai bine de o jumătate de secol în urmă.

Situația culturii române în regiunea Cernăuți nu este deloc îmbucurătoare. Neputând fi împiedicată să existe tradițional la țară, în spațiul ei de rezistență țărănească, cultura română este condamnată să nu existe instituțional în mediul urban, adică în miezul ei de rezistență intelectuală. Or, fiind știut efortul fățiș al autorităților de a distruge învățământul românesc la sate, cultura română are toate șansele să dispară în scurt timp și la țară, dacă nu vom întreprinde nimic pentru a o salva.

Crearea la Cernăuți a unui Centru Cultural Român ar fi un prim pas salvator în această direcție, dacă nu ar fi bătut pe loc de mai bine de două decenii. Pentru a depăși această stare de impas, vă rugăm, Domnule Ministru, să analizați următoarele posibilități:

1. determinarea, pe căi diplomatice, a statului ucrainean să accepte înființarea în capitala istorică a Bucovinei, celebră prin multiculturalismul ei central-european, a unui Centru Cultural Român, proprietate a statului român, sau, în cazul în care statul ucrainean nu agreează această idee,

2. sprijinirea unui proiect privind crearea unui Centru Cultural Român sub formă de fundație de binefacere, cu capital privat în proporție de 100% și cu statut de funcționare pe care să-l discutăm cu excelența voastră, în funcție de posibilitățile oferite de legislația în vigoare.

O cerere de finanțare a acestui proiect de anvergură, a fost depusă la începutul anului curent la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni din partea Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina (se anexează la prezenta). De asemenea, am adresat un memoriu către Ministerul Afacerilor de Externe (nr. 1647 din 15.02.2012).

Obiectul memoriului nostru era achiziționarea cu participare publică (50%) și privată

(50%) a unui spațiu ultracentral, de 200 metri pătrați în orașul Cernăuți, scos recent la vânzare. Poziția strategică a amplasării spațiului pe strada pietonală principală a orașului ne-a determinat să întreprindem măsuri urgente de cumpărare a acestuia. O asemenea ocazie nu trebuia ratată. Din păcate, niciuna din cele două instituții ale statului român nu a răspuns pozitiv solicitării noastre.

Luând în considerare urgența cu care trebuia să acționăm, ne-am adresat partenerilor noștri în acest proiect, domnii Patraș Eugen și Patraș Ludmila, cu rugămintea să facă un efort financiar și să achiziționeze fără participare financiară din afară, spațiul respectiv. Contractul de vânzare-cumpărare s-a semnat la data de 14.05.2012, imobilul fiind intabulat la Cartea Financiară a orașului Cernăuți în data de 16.05.2012. Imobilul are un spațiu total de 193,8 m² și conține mai multe încăperi care vor fi compartimentate astfel: o librărie românească (prima și unica de acest fel în Ucraina); o cafenea literară românească (prima și unica de acest fel în Ucraina); o sală pentru cursuri de limbă română, în condițiile în care tot mai mulți bucovineni de altă etnie decât cea română, oameni de afaceri sau persoane care cer redobândirea cetățeniei române, doresc să studieze limba română; o secție de învățământ pentru susținerea școlilor în limba română.

Cheltuielile făcute până la data prezentă nu ne permit alocarea de mijloace suplimentare pentru renovarea, amenajarea și dotarea corespunzătoare a spațiului în vederea punerii cât mai curând în funcțiune a Centrului Cultural Român din Cernăuți. Orice sprijin material și financiar din partea statului român prin Ministerul de Externe, pe care cu onoare îl conduceți, ne-ar fi de mare folos în realizarea cu succes a proiectului demarat.

Având în vedere cele spuse mai sus și conștient pe înțelegerea pe care suntem convinși că o veți avea pentru folosirea, spre binele comunității noastre, a acestei șanse unice de înființare a respectivului Centru Cultural Român într-un spațiu extrem de bine poziționat în plin centrul orașului Cernăuți, capitala istorică a Bucovinei, vă rugăm cu respect să ne primiți în audiență la data pe care o considerați oportună pentru a discuta concret posibilitățile și modalitățile legale de realizare a proiectului propus. Din delegație vor face parte: acad. Alexandrina Cernov, acad. Vasile Tărășeanu, scriitor Arca-

die Suceveanu, președinte al Uniunii Scriitorilor din Rep. Moldova și președinte al asociației culturale „Bucovina” din Republica Moldova, deputat Mircea Irimescu, președinte al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, avocat Eugen Patraș, prof. univ. dr. Niculae Pomohaci, președinte al Filialei București a Societății pentru Cultură, scriitor Ștefan Hostiuc, redactor șef al revistei bucovinenilor de pretutindeni „Mesager bucovinean”.

În speranța că proiectul nostru se va bucura de sprijinul Excelenței Voastre și al Ministerului pe care cu onoare îl conduceți, vă rugăm să primiți, din partea noastră, domnule Ministru, expresia deplinei gratitudini și înalta considerațiune.”

Și acest memoriu rămâne fără răspuns. Miniștrii schimbându-se unul după altul cu o repeziciune teribilă, nu avea nici un rost să mai faci scrisori către excelențele lor. Era totuna și rămâneau fără răspuns. Iar timpul nu aștepta, trecea fulgerător. Spațiul din centrul Cernăuțiului, atât de potrivit pentru un centru cultural, se putea vinde oricând. Câțiva oameni de afaceri greci tatonau deja terenul.

Era cât se poate de limpede că, pierzând oportunitatea achiziționării acestui unic imobil scos la vânzare în centrul Cernăuțiului, ideea creării unui centru cultural în vechea capitală a Bucovinei va rămâne o utopie. Se ajunsese la un punct când nu se mai putea amâna achiziționarea. Cu atât mai mult cu cât, peste un an, proiectul avea aceeași șansă să devină câștigător ca și în cei doi ani trecuți.

A treia încercare

La 14 mai 2012, după nici două luni de la răspunsul negativ primit de la Departament, familia Patraș Eugen și Ludmila, cumpără imobilul cu nr. 9 din strada Olga Kobileanska a orașului Cernăuți semnând un contract de vânzare-cumpărare cu proprietarii fostei frizerii care funcționase aici. La 16 mai 2012 sunt intabulate drepturile de proprietate, emițându-se un Extras din Registrul de Carte Funciară al regiunii Cernăuți. Pentru ca să se afle în siguranță, la 13 iulie 2012, noul proprietar încheie cu Serviciul pentru protecția patrimoniului cultural din cadrul Consiliului orașenesc Cernăuți un contract de protecție pentru obiectivul de patrimoniu cultural.

Deși a făcut dintotdeauna parte din acest patrimoniu, imobilul a suportat de-a lungul timpului diverse modificări, astfel încât el trebuia refăcut, nu doar cosmetizat pentru a fi folosit drept centru cultural. Se cerea o reconstrucție totală conform unei concepții, care să ia în calcul vechiul proiect al construcției de la sfârșitul secolului XIX. Totodată proiectul reclama noi soluții arhitectonice, cu respectarea strictă a stilului inițial (clasic). Pentru aceasta trebuiau găsiți arhitecți de elită și constructori autorizați. Dar, mai presus de toate, trebuiau găsite mijloace financiare cu care să se execute aceste lucrări de proiectare și construcție.

Aceasta fiind situația, la 21 august 2012, doi membri de onoare ai Academiei Române, reprezentând două instituții cernăuțene – doamna Alexandrina Cernov, director al Editurii Alexandru cel Bun din Cernăuți, și domnul Vasile Tărățeanu, președinte al Fundației de Binefacere ”Casa Limbii Române” din regiunea Cernăuți, depun la Consiliul Județean Suceava următorul memoriu cu nr. de intrare 6587, adresat Președintelui Consiliului, Cătălin Nechifor:

„Comunitatea românească din Regiunea Cernăuți (Ucraina) resimte acut necesitatea înființării la Cernăuți a unui Centru Cultural Român, proiect care, din păcate, nu și-a găsit încă soluționare sub forma propusă până acum de statul român. La nivel instituțional, comunitatea noastră însumând peste 200.000 de etnici români a rămas, practic, doar cu ce a putut obține în ultimii ani de perestroika, prin mitinguri și acțiuni de stradă, de la fosta U.R.S.S. Atunci, societățile de cultură din regiunea Cernăuți au primit o infimă parte din Casa Națională a Românilor, veche proprietate a Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, înființată în 1862, care acum, fiind mai mult închisă, nu este accesibilă decât sporadic conaționalilor noștri.

După destrămarea imperiului sovietic, noul stat ucrainean a preluat, față de cultura autohtonilor români, vechile practici ale predecesorului său, cultivând potiomkiniada festivă în dauna politicilor de dezvoltare instituțională a acesteia. Astfel se explică disponibilitatea actualei administrații regionale de a sprijini doar acțiuni punctuale ale românilor, concerte ieftine sau festivaluri folclorice improvizate, nu și programe pe termen lung, care să contribuie efectiv la dezvoltarea cul-

turii române, asigurându-i atât de necesarul suport instituțional de care a fost văduvită, la Cernăuți, cu mai bine de o jumătate de secol în urmă.

Situația culturii române în regiunea Cernăuți nu este deloc îmbucurătoare. Neputând fi împiedicată să existe tradițional la țară, în spațiul ei de rezistență țărănească, cultura română este condamnată să nu existe instituțional în mediul urban, adică în miezul ei de rezistență intelectuală. Or, fiind știut efortul fățiș al autorităților de a distruge învățământul românesc la sate, cultura română are toate șansele să dispară în scurt timp și la țară, dacă nu vom întreprinde nimic pentru a o salva.

Crearea la Cernăuți a unui Centru Cultural Român ar fi un prim pas salvator în această direcție, dacă n-ar fi bătut pe loc de mai bine de două decenii. Pentru a depăși această stare de impas, vă rugăm, Domnule Președinte, să ne sprijiniți în ideea reparației capitale, amenajării și dotării unui spațiu ultracentral în orașul Cernăuți, pe care proprietarii acestuia sunt gata să-l pună la dispoziția comunității românești din centrul regional. Imobilul are un spațiu total de 193,8 m² și conține mai multe încăperi care vor fi compartimentate astfel: o librărie românească (prima și unica de acest fel în Ucraina); o cafenea literară românească (prima și unica de acest fel în Ucraina); o sală pentru cursuri de limbă română, în condițiile în care tot mai mulți bucovineni de altă etnie decât cea română, oameni de afaceri sau persoane care cer redobândirea cetățeniei române, doresc să studieze limba română; o secție de învățământ pentru susținerea școlilor în limba română din Ucraina.

Cheltuielile făcute până la data prezentă pentru procurarea acestui spațiu nu ne permit alocarea de mijloace suplimentare pentru renovarea, amenajarea și dotarea corespunzătoare a spațiului în vederea punerii cât mai curând în funcțiune a Centrului Cultural Român din Cernăuți. Orice sprijin material și financiar din partea Consiliului județean pe care cu onoare îl conduceți, ne-ar fi de mare folos în realizarea cu succes a proiectului demarat.

Având în vedere cele spuse mai sus și conștient pe înțelegerea pe care suntem convinși că o veți avea pentru folosirea, spre binele comunității noastre, a acestei șanse unice de înființare a respectivului Centru Cultural Român

într-un spațiu extrem de bine poziționat în plin centrul orașului Cernăuți, capitala istorică a Bucovinei, vă rugăm cu respect să ne primiți în audiență la data pe care o considerați oportună pentru a discuta concret posibilitățile și modalitățile legale de realizare a proiectului propus, persoana noastră de încredere fiind domnul avocat Eugen Patraș.

În speranța că proiectul nostru se va bucura de sprijinul Domniei Voastre și al Consiliului pe care cu onoare îl conduceți, vă rugăm să primiți, din partea noastră, domnule Președinte, expresia deplinei gratitudini și înalta considerațiune.”

După o lună de așteptare, Consiliul Județean Suceava răspunde celor doi solicitanți – Editura „Alexandru cel Bun” și Fundația de Binefacere „Casa Limbii Române” din Cernăuți – prin următoarea adresă cu nr. Nr.14514 din 20.09.2012:

”Stimată doamnă Alexandrina Cernov, stimate domnule Vasile Tărățeanu, scrisoarea dumneavoastră m-a impresionat în mod deosebit, deși cunoșteam o parte dintre problemele cu care vă confrunțați în activitatea pe care o desfășurați. Într-adevăr, este regretabil că timp de peste două decenii nu s-a reușit crearea la Cernăuți a unui Centru Cultural Român, în cadrul căruia cei care aleg să se exprime în limba română să o poată face fără nici o constrângere.

În ceea ce privește participarea Consiliului Județean Suceava în rezolvarea unei părți din această problemă, îmi exprim deschiderea și personala implicare, motiv pentru care vă invit la o discuție, la Suceava, în data de 26.09.2012, ora 14.00.

Cu stimă și deosebită considerație,
Președinte, Cătălin Ioan NECHIFOR”

Citind această scrisoare chiar îți cresc aripi. Ai impresia că problema e ca și rezolvată. În realitate însă, ce s-a întâmplat? Discuția a avut loc în termeni foarte amabili, cu participarea arhitectului șef al municipiului, dar din ea cei de la Cernăuți nu s-au ales decât cu vorbe. Reparația capitală (reconstrucția, de fapt), amenajarea și dotarea spațiului achiziționat rămăneau tot în sarcina unui singur om.

Văzând că nu are nici o susținere de nicăieri, el ar fi putut să renunțe la proiect și să folosească imobilul dobândit (pe bani grei) în alt scop, cu altă destinație, care să-i asigure nu doar recuperarea cheltuielilor făcute, ci

și scoaterea unui profit pe măsură. Dar scopul său era altul. Că nu va putea face doar operă filantropică era de înțeles. Deja nu mai avea unde strânge cureaua. Renovarea, apoi regia impuneau noi și noi costuri. Că doar nu era vorba de o cămăruță, ci de un ditamai spațiu de 200 metri pătrați. Cheltuieli pentru utilități (apă, gaze, curent electric, etc), biruri, pază. Se adună...

Exista totuși speranța că statul român, dacă nu s-a încumetat să participe la achiziționarea spațiului, măcar va agreea o formulă de ajutor pentru reproiectarea și renovarea acestuia. Exista speranța că în decurs de cel mult un an sau chiar mai devreme Centrul Cultural Român va putea să se bucure de un sediu. Dar cum să se bucure dacă el nu exista decât în visele inițiatorilor proiectului. Trebuia să se transforme urgent dintr-o idee într-o realitate.

La 12 ianuarie 2013 grupul de inițiativă format din academicianul Vasile Tărățeanu, avocatul Eugen Patraș și scriitorul Ștefan Hostiuc convoacă Adunarea de constituire a organizației nonguvernamentale "Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi". Adunarea se ține în Sala de conferințe a redacției "Zorile Bucovinei". Gazdă primitoare, redacția ziarului participă și la redactarea listei de membri fondatori. Fiindcă reproduce momentul creării Centrului, publicăm în continuare procesul verbal al adunării:

"Proces-verbal al Adunării de constituire a organizației nonguvernamentale "Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți, întocmit azi, 12 ianuarie 2013.

Au participat: 16 fondatori (lista se anexează)

ALEGEREA PREȘEDINTELUI ADUNĂRII CONSTITUTIVE:

La propunerea dlui Șt. Hostiuc, reprezentant al grupului de inițiativă, președinte al Adunării a fost ales dl V. Tărățeanu. La propunerea dlui V. Tărățeanu secretar al Adunării a fost aleasă dna L. Jar.

ORDINEA DE ZI:

1. Aprobarea hotărârii privind constituirea Organizației Nonguvernamentale "Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi" (numită în continuare – Organizația);

2. Aprobarea statutului Organizației";

3. Alegerea organelor de conducere ale Organizației;

4. Adoptarea hotărârii privind alegerea Co-

misiei de cenzori a Organizației.

Adunarea a luat în dezbateri, în ordinea anunțată, chestiunile propuse spre aprobare.

1. La propunerea făcută din partea grupului de inițiativă de către domnul V. Tărățeanu, Adunarea a adoptat hotărârea privind fondarea Organizației Nonguvernamentale "Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi".

2. La propunerea făcută de dl E. Patraș a fost aprobat Statutul Organizației.

3. Conform Statutului aprobat, la propunerea dlui Șt. Hostiuc a fost aleasă conducerea Organizației în următoarea formulă: Președinte V. Tărățeanu, vicepreședinte E. Patraș, secretar L. Jar.

La propunerea dlui T. Andrieș a fost aleasă Comisia de cenzori în următoarea formulă:

F. Toma, M. Elisavetei, M. Andrieș.

Președinte,

V. Tărățeanu – semnat indescifrabil

Secretar,

L. Jar – semnat indescifrabil"

La Procesul verbal se anexează lista membrilor fondatori: Tărățeanu Vasile, Patraș Eugen, Toma Nicolae, Toma Felicia, Toma Diana, Andrieș Tudor, Andrieș Maria, Jar Larisa, Gornean Simion, Hostiuc Ștefan, Vântu Elena, Tovarnițchi Eugen, Vizitiu Maria, Nandriș Elena, Elisavetei Mihai, Zegrea Ilie T.

A patra încercare

După constituirea sa ca persoană juridică ucraineană, Centrul trimite o cerere de finanțare către Departamentul Politici pentru Relații cu Românii de Pretutindeni. Departamentul tocmai își schimbase conducerea și denumirea. De data aceasta, obiectul principal al cererii este finanțarea parțială a lucrărilor de renovare. Totodată Centrul cere finanțare și pentru dotarea cu mobilier și birotică. Dar nici acest proiect nu este declarat câștigător. Centrul totuși nu se lasă păgubaș și face contestație. Reproducem în continuare textul acestei contestații depuse la Departament cu nr. de intrare 458/16.05.2013:

"Subscrisa, Organizația nonguvernamentală Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți (Ucraina), cu sediul în Cernăuți, str. Olga Kobileanska nr. 9, formulează prezenta CONTESTAȚIE la decizia de respingere a Cererii de finanțare Lucrări de

reparație și dotare la sediul Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți, înregistrată sub nr. Ul/546/03.04.2013, pentru următoarele motive:

1. Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi", înființat în data de 12.01.2013 și înregistrat în data de 28.02.2013 ca organizație nonguvernamentală, este prima instituție de acest gen din Ucraina. Multiplele încercări ale autorităților române de a înființa un Institut Cultural Român în Ucraina, cu o filială la Cernăuți, deocamdată nu s-au materializat. În această situație, se impune deschiderea, în vechea capitală a Bucovinei, a unui Centru cultural român cu statut de persoană juridică ucraineană [...]

În ultimul timp, procesul asimilării românilor a devenit mai subtil, cu efecte din ce în ce mai păguboase pentru comunitate, iar mijloacele folosite, tot mai agresive, purtând masca legalității și a „liberei” opțiuni, ritmul deznaționalizării tot mai intens, sub paravannul vieții culturale „înfloritoare” marcate de concerte vesele dispărând tocmai ceea ce este vital important pentru menținerea identității românești - limba și cultura, școala și datinile strămoșești. Dacă nu se iau măsuri urgente de salvare a învățământului românesc din Ucraina, situația are tendința să evolueze rapid în direcția ucrainizării ireversibile a școlilor românești. Dezintegrarea educației în limba română va duce inevitabil la dezintegrarea comunității românești în ansamblul său.

2. Adoptat recent în Ucraina, cadrul juridic privind protecția limbilor minoritare, generos ca literă de lege, este practic neluat în seamă de autorități. Societatea civilă, prin organizațiile sale nonguvernamentale, este chemată să ia atitudine și să angajeze un dialog activ cu autoritățile respective. Centrul Cultural Român din Cernăuți este o asemenea organizație.

3. În cadrul Centrului, care dispune de un sediu de cca. 200 m.p., amplasat pe strada pietonală a urbei, va funcționa, de asemenea, o librărie românească, prima din Ucraina. Practica de 22 de ani de existență a statului ucrainean ne-a convins că asigurarea comunității cu carte românească doar prin donații este anevoioasă [...] Librăria va satisface cererile marelui public cititor de literatură română din Ucraina. Centrul va avea și o cafea literar-artistică.

4. Având în vedere că grosul cheltuielilor

(cca.80%) legate de achiziționarea, repararea și dotarea sediului Centrului Cultural Român îl suportă proprietarul acestuia, considerăm ca fiind pe deplin justificată cererea noastră de cofinanțare a proiectului depus la DPRRP. A avea un Centru cultural român la Cernăuți e o oportunitate unică. A nu sprijini un asemenea proiect important ar echivala cu o descurajare totală a societății civile românești din Ucraina. Mai mult chiar, aceasta ar însemna o desconsiderare fățișă a unei inițiative temerare într-un moment istoric care încă permite realizarea unei schimbări radicale în politica culturală a comunității. Dezinteresul autorităților române față de proiectul nostru ar putea să-l determine pe proprietarul imobilului oferit ca sediu Centrului Cultural Român din Cernăuți să-i schimbe destinația.

5. Anul trecut am depus la DPRRP o cerere de cofinanțare a proiectului de achiziție a sediului Centrului în proporție de 50%. Ni s-a răspuns că nu există fonduri necesare în acest sens (anexăm răspunsul DPRRP). În aceste condiții, pentru a nu rata această oportunitate, familia Patraș a făcut un efort considerabil și a achiziționat cu mijloace proprii imobilul. Contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat la Cernăuți în data de 14.05.2012.

Respingerea și de această dată a cererii noastre de finanțare a lucrărilor de reparație și dotare a sediului cu cele necesare pentru deschiderea lui cât mai grabnică (până la sfârșitul anului curent) nu poate fi înțeleasă altfel decât ca o lipsă de interes și de dorință a Statului Român de a se implica în soluționarea reală a problemelor fundamentale ale comunității românești (însușind cca 500.000 persoane) din Ucraina.

Asigurarea condițiilor necesare pentru funcționarea unui ONG românesc puternic în Ucraina ar trebui să constituie, pentru DPRRP, una din politicile sale prioritare.

Din aceste considerente, apreciem ca fiind injustă respingerea cererii de finanțare a proiectului înaintat de către Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți și solicităm reanalizarea acesteia de către comisia de specialitate.

În subsidiar față de cererea anterioară, având în vedere și dificultățile de finanțare ale DPRRP, vă rugăm să analizați posibilitatea finanțării doar a lucrărilor de reparație a sediului Centrului (250.000 lei), urmând ca noi să găsim alte surse pentru dotări.

*Cu stimă,
Președintele Centrului Cultural Român
"Eudoxiu Hurmuzachi",
Acad. Vasile TĂRĂȚEANU".*

La 30 mai 2013 Departamentul anunță pentru Ucraina 2 contestații admise (Organizația publică regională Centrul Bucovinean de Artă pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Românești din Cernăuți, cu proiectul "TV Cernăuți – o șansă pentru a fi mai aproape de frați"; Organizația publică de tineret "Noua generație a Europei, cu proiectul Elaborarea și editarea manualului de limbă română) și 1 contestație respinsă (ONG Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți, cu proiectul "Lucrări de reparație și dotare la Sediul Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți").

La începutul lui iunie 2013, Ministerul Afacerilor Externe al României trimite către Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți următoarea adresă cu nr. de ieșire U1-1/84/03.06.2013:

"Stimate domnule Tărățeanu, vă mulțumim pentru eforturile deosebite depuse în sprijinul comunității românești din Ucraina. Aprecieri în special perseverența și abnegația cu care ați căutat și identificat soluții pentru realizarea Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi".

Menționăm că proiectul dumneavoastră a fost re-evaluat și s-a constatat imposibilitatea finanțării acestuia, în contextul strategiei de spațiu și al existenței unui buget limitat DPRRP.

Potrivit Legii bugetului de stat pe anul 2013, pentru finanțările nerambursabile destinate programelor, proiectelor sau acțiunilor privind sprijinirea activităților românilor de pretutindeni, bugetul alocat a fost de 10 milioane de lei, în timp ce valoarea totală a proiectelor depuse în cadrul sesiunii de finanțare, încheiate în data 03 aprilie 2013, a fost de peste 75 de milioane de lei.

De asemenea, în analiza realizată de Comisia de evaluare și soluționare a contestațiilor, constituită la nivelul D.P.R.R.P. au prevalat criterii precum: capacitatea organizatorică a solicitanților; demonstrată prin acțiuni desfășurate în perioada recentă, asigurarea continuității proiectelor derulate cu susținerea D.P.R.R.P., existența unor surse de finanțare atrase și a unor acorduri de parteneriat, impactul proiectului, precum și numărul de participanți.

Vă asigurăm că Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni va încerca să identifice soluții alternative pentru a susține implementarea acestei inițiative în viitorul apropiat, în parteneriat cu alte instituții ale statului român cu atribuții în domeniu.

Recunoaștem meritele dumneavoastră și vă asigurăm că veți găsi în Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni un partener de discuție și un susținător al proiectelor și ideilor inovatoare, cu impact semnificativ pentru comunitatea românească din Ucraina.

*Cu deosebită considerație,
Secretar de stat, Stejărel Olaru"*

E adevărat că sumele solicitate au depășit mereu bugetul programelor de finanțare. Dar altfel nu se putea. Prețul spațiului ales pentru sediul Centrului era format cu luarea în calcul a calității edificiului, a valorii sale istorice, a suprafeței interioare și a zonei ultracentrale în care acesta era situat. La fel și renovarea nu se putea face pe bani puțini.

Abia în 2015 Comisia de evaluare a DPRRP a declarat câștigător proiectul depus de Centru pentru dotări cu tehnică de birou și aparatură digitală. De data aceasta, depunătorul cererii de finanțare nu a depășit plafonul bugetului prevăzut pentru programul în care a putut fi încadrată cererea. Acest program, "Dimitrie Gusti", este însă mult prea strâmt pentru a satsface efectiv un proiect de anvergură Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți. De aceea, ar fi fost normal ca, din capul locului, de la primele cereri exprimate în primele memorii către MAE, acest proiect să fie tratat după amploarea sa și nu după criteriul (ne)integrării sale într-un program de finanțare al DPRRP cu un buget de numai cincizeci de mii de lei.

Iluță CONDREA

Trei ani de luptă pentru o hârtie

Pentru a se produce ca organism cultural viabil, Centrul Cultural Român avea nevoie de un sediu care să-i permită acest lucru. El nu putea să fie înregistrat într-un apartament, câtă vreme nu-și dorea să fie o societate de apartament. El trebuia să fie un spațiu public. Între Centru și sediu trebuia să existe de la bun început o legătură organică. Unul fără altul erau de neconceput. Ca și copilul care înainte de a se naște are nevoie de o casă care să-l adăpostească, Centrul Cultural Român avea nevoie, înainte de a lua ființă, de un spațiu care să-i asigure existența. De aceea, chiar dacă ideea înființării Centrului a apărut cu mult timp înainte de rezolvarea problemei privind viitoarea sa casă, înființarea propriu zisă a instituției a trebuit să aștepte la fel de mult venirea clipei când această mereu amânată rezolvare se va fi produs. Soluția nu era simplă. Pentru că un centru cultural nu putea fi adăpostit într-o cămăruță oarecare, unde la o mansardă sau la un demisol. Trebuia căutat un spațiu care să fie și larg, și vizibil, și bine poziționat, și stradal. Un spațiu care să se afle în centrul istoric, nu într-un cartier nou al orașului, un spațiu care să aibă alura Cernăuțiului de altă dată și, totodată, să răspundă așteptărilor societății moderne.

Ajutată doar moral de colegi, familia Eugen și Ludmila Patraș și-a asumat o sarcină grea atunci când a luat hotărârea să investească într-un proiect atât de costisitor, atât de complex și atât de solicitant. După doi ani de încercări zădarnice de a obține o cofinanțare din partea statului român, prin societăți culturale din cele două părți – sudică și nordică – ale Bucovinei, această familie cumpără de una singură la 14 mai 2012, imobilul cu nr. 9 de pe strada Kobileaska din Cernăuți, prevăzut pentru viitorul sediu al Centrului care încă nu luase ființă. Înființarea lui se va produce la 12 ianuarie

2013, în spațiul primitiv al redacției "Zorile Bucovinei" (redactor șef Nicolae Toma).

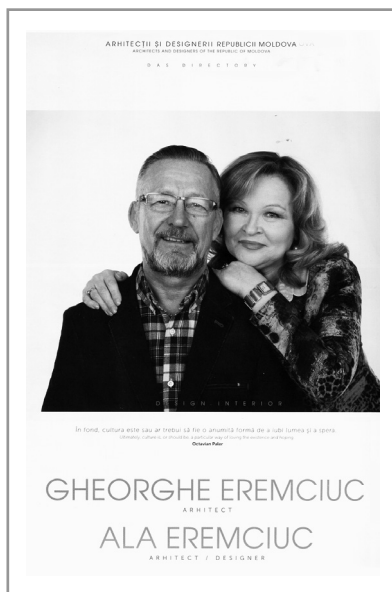
La 28 februarie 2013, Direcția de Justiție a orașului Cernăuți emite Certificatul nr.1385581 de înregistrare a Organizației non-guvernamentale "Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți, cu următorul obiect de activitate: "să satisfacă și să protejeze interesele sociale, economice, național-culturale și alte interese civice legitime, să contribuie la realizarea drepturilor culturale și lingvistice ale românilor din Ucraina, la dezvoltarea și realizarea raporturilor românilor

din Ucraina cu românii din România, Republica Moldova și din alte țări, la identificarea, studierea, păstrarea și promovarea valorilor naționale – istorice și culturale – românești, la dezvoltarea limbii și culturii române".

Peste numai câteva zile, la 5 martie 2013, Centrului i se comunică luarea în evidențele Serviciului de Stat de Înregistrare, cu mențiunea 1 038 102 0000 008029 de înscriere în Registrul Unic de Stat al persoanelor juridice și fizice autorizate, prin acordarea codului 38595962 de identifica-

re a persoanei juridice, desemnarea reprezentantului legal cu drept de a încheia contracte (Tărășeanu Vasile) și specificarea organelor de statistică și fiscale, a fondului de pensii și a principalei activități economice. Peste încă o zi, la 7 martie 2013, Centrului i se emite un extras din Registru, cu seria AB nr.907701.

În aceeași perioadă, mai exact la 6 martie.2013, Inspectoratul Fiscal al orașului Cernăuți, ia în evidențele sale sub nr. 24121341935 Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi", cu sediul în Ucraina, 58000, regiunea Cernăuți, or. Cernăuți, raionul Perșotravnivîi, str.Olga Kobileanska nr.9.

La 20 martie 2013, Direcția centrală de statistică din Regiunea Cernăuți emite către Organizația nonguvernamentală "Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzachi" Adeverința seria AA nr. 604673 aprobată în baza Deciziei nr. 164 din 12.06.2007 a Comitetului pentru Statistică al Ucrainei și consemnată în Registrul Unic de Stat al Întreprinderilor și Organizațiilor din Ucraina.

Între timp, proprietarul imobilului nr. 9 din str. Olga Kobileanska, unde Centrul își are deja înregistrat sediul social, face demersuri către organele de resort pentru eliberarea unei autorizații de reconstrucție. Fără această autorizație, transformarea spațiului unei frizerii într-un centru cultural nu se poate realiza. La 21 mai 2013, proprietarul imobilului primește din partea Inspectoratului pentru construcții o adresă cu nr. IV 134131410544 prin care este anunțat că cererea sa privind eliberarea unei autorizații de reconstrucție este respinsă. Considerând neîntemeiat acest refuz, proprietarul cere explicații Inspectoratului de Stat pentru construcții. Totodată, face apel la deputatul poporului în Rada Supremă a Ucrainei, dr. Ion Popescu, să intervină spre a lămuri situația. Inspectoratul răspunde prin adresa nr. 40-19-4890 din 25 septembrie 2013, solicitând completarea dosarului cu alte două acte (nemenționate în lista actelor care se depun în asemenea situații, listă aprobată printr-o hotărâre de guvern). Proprietarul face totuși completarea cerută și trimite dosarul din nou către Inspectorat, dar la 7 decembrie 2013 primește un al treilea refuz, cerându-i-se completarea dosarului cu alte trei acte. Era clar că Inspectoratul nu are de gând să elibereze autorizația. Avocatul Patraș se aștepta la o oarecare tergiversare în emiterea acestui act. Dar nu și-a dat

seama câtă bătaie de cap îi va da această hârtie.

Degeaba achiziționase imobilul, dacă nu putea să înceapă lucrările de renovare. Găsisse și o echipă de constructori specializată în lucrări de construcție pentru edificii cu valoare istorică. Dar nu putea mișca o cărămidă fără autorizație. Cererea pentru eliberarea acesteia o depusese demult, imediat după achiziționarea, în 2012, a imobilului. Dar autorizația întârzia să sosească. Deocamdată veneau doar respingeri. Parcă prezentase toate documentele necesare, parcă îndeplinise toate criteriile și, cu toate acestea, răspunsurile veneau negative. Se trăgea de timp și asta deranja cel mai tare. Abia în 2014, la 1 aprilie, a sosit mult așteptata autorizație. Abia atunci au putut demara lucrările. Dar nici acestea nu puteau fi realizate în doar câteva luni, cum și-ar fi dorit. Muncă multă, iar sprijin din afară, deloc. Toate cheltuielile, pe seama unei familii. Astfel, inaugurarea Centrului, prevăzută inițial pentru Ziua Bucovinei, 28 Noiembrie 2014, și Sărbătoarea Marii Uniri, 1 Decembrie 2014, a fost amânată pentru mijlocul lui ianuarie 2015 – Ziua lui Eminescu, Ziua Culturii Naționale. Dar nici atunci nu s-a putut. Nu s-a putut nici în martie, nici în aprilie. A rămas pentru 10 Mai 2015, Ziua Europei și Ziua Regalității. Așa au trecut trei ani până la data când Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" a putut să intre magistral, printr-o sărbătoare de neuitat, în sediul său mult așteptat.

"Pentru mine, Centrul Cultural Român este un proiect de suflet, la care visez demult"

(De vorbă cu avocatul Eugen Patraș, vicepreședinte al Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți)

Stefan HOSTIUC: Dragă domnule Eugen Patraș, ne cunoaștem demult, de când lua ființă Societatea pentru cultura românească "Mihai Eminescu" din Cernăuți, am lucrat împreună în Societate, am fost colegi și am devenit prieteni și nu pot să te gratulez cu Dumneavoastră, când în viața de toate zilele ne tutuim. Apoi, la propunerea mea, dacă-ți mai aduci aminte, ai schimbat un post călduț și sigur la Consiliul local al raionului Lenin, unde puteai să faci carieră (actualul guvernator al regiunii ți-a fost coleg de serviciu în acel consiliu, din câte știi), pe o funcție stresantă și absolut nesigură – cea de prim-vicepreședinte al Societății, funcție plătită, e adevărat, dar nu de stat, ci de Societate prin propria ta pricepere managerială. Nici până la tine, nici după tine, nu și-a luat nimeni în cărcă o asemenea povară la Societatea "Mihai Eminescu": să lase serviciul plătit de stat și să treacă la Societate, unde să se angajeze cu carte de muncă. Nu-ți pare rău că ai făcut atunci acel pas temerar, care ți-a schimbat într-un fel destinul?

Eugen PATRAȘ: Nu, deloc. Chiar dacă a trebuit să plec de la Societate cu inima puțin amărâtă, pentru că nu mă așteptam la ingratitudea unor colegi din conducere pentru care aveam tot respectul și cărora le-am fost mână dreaptă în luarea deciziilor. Dar asta-i altă poveste.

Șt.H.: Și iar ai făcut un pas temerar pe calea destinului: te-ai înscris la doctorat în România.

E.P.: Nu l-aș fi făcut niciodată, dacă nu mă "ajutau", în ghilimele, colegii. Nu aveam în plan să fac cercetare...

Șt.H.: Bine, dar unii te-au ajutat și fără ghilimele...

E.P.: E adevărat.

Șt.H.: Atunci, ar trebui să le mulțumești și unora și altora, pentru că fără acel ajutor nu te făceai doctor în drept internațional și nici avocat.

E.P.: Ai perfectă dreptate. Celor din cauza cărora am plecat din Societate nu le port pică,

i-am iertat demult, ba chiar, cum zici tu, aș fi îndrituit să le mulțumesc că mi-au deschis o cale nouă (vorba românească: un șut în spate, ca să nu zic altfel, e un pas înainte), iar celor care au venit cu ideea să mă înscriu la doctorat (ca o ieșire din situație!) și au pus vorbă bună pe lângă seniorii Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina să mă sprijine în acest demers, le sunt mai mult decât recunoscător.

Șt.H.: Dar uite că timpurile se schimbă. Cei ce nu te doreau în Societate atunci sunt alături de tine acum, în Centrul pe care, practic, tu l-ai inițiat, și viceversa.

E.P.: Și asta-i adevărat. Dar fiecare este liber să aibă opțiunea sa și să răspundă sau să nu răspundă unor chemări (ca să nu spun provocări, că aș putea fi interpretat greșit). Or, nu ne supărăm deloc dacă cineva nu vine alături de noi sau pleacă de lângă noi. E dreptul lui să o facă. Asta nu ne împiedică să colaborăm și să ne sprijinim în proiectele pe care le inițiem spre binele comunității.

Șt.H.: La nevoile comunității te vei fi gândit și atunci când ți-ai pus în gând să pui la dispoziția Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi", al cărui vicepreședinte ești, un sediu în cel mai frumos și mai frecventat loc din oraș – Strada Domnească. Iar pentru a-l aduce în stare în care se află acum ai depus ceva efort, a trebuit să stai aici, la Cernăuți, de unde ai plecat cândva, mai mult decât la București, unde locuiești acum, și asta nu o lună, două, ci câțiva ani. Ne-ai obișnuit cu gândul că tot renovezi și renovezi...

E.P.: S-au făcut trei ani, la 14 mai 2015, de când am cumpărat spațiul și am început demersurile pentru tot ce înseamnă proiectare, construcții interioare, amenajare, design, reproduceri de tablouri și de sculpturi, mobilare, dotări etc. Să nu crezi că a fost ușor, piedici și greutăți au fost destule, mult mai multe decât

mă așteptam la început că vor fi, dar am trecut peste toate, deoarece pentru mine, Centrul Cultural Român nu este un proiect oarecare, ci unul de suflet, la care visez demult...

Șt.H.: Tocmai asta vroiam să te întreb: până a te decide să faci această serioasă investiție ai chibzuit mult sau s-a întâmplat totul, așa, dintr-o dată – a apărut o ocazie, ai fructificat-o și ți-ai luat de-o grijă...?

E.P.: Oricine investește un ban are grijă să nu-l irosească în zadar. E o îngrijorare firească. Am avut-o și eu. Dar atât de mult am ținut la ideea înființării, la Cernăuți, a unui Centru cultural român, mai ales după ce am văzut că toate încercările oficiale au dat chix, încât m-am ambiționat să încerc, oricât de greu mi-ar fi fost, mie și familiei mele, să transform acest vis în realitate. Cu atât mai mult că apăruse o ocazie unică: se scosese la vânzare un imobil pe strada Domnească, în buricul târgului, cum s-ar spune, și nu undeva la etaj, ci la parter, cu acces direct din stradă... Mai rar o asemenea ocazie! Dacă o scăpam, rămâneam numai cu visul. Așa am schimbat visul pe griji... Când pornești la drum, practic de unul singur, cu o asemenea investiție, te rog să mă crezi, nu e ușor deloc. Și, ca să-ți răspund mai direct la întrebare, proiectul propriu-zis era în minte și în suflet de multă vreme, iar norocul cu identificarea imobilului n-a fost întâmplător. Cred că Cel de Sus ne-a auzit durerile...

Șt.H.: Ai primit vreun ajutor din partea statului ucrainean sau al statului român pentru achiziționarea imobilului pentru viitorul sediu al Centrului?

E.P.: Nici un șfanț. Dacă s-ar fi implicat statul, poate că și sediul ar fi fost altfel conceput, cu mai multe birouri, cu o sală de conferințe separată, fără a fi nevoie a se folosi în acest scop spațiul actualei cafenele, care funcționează în aceeași locație...

Șt.H.: Sau poate nici nu vei fi avut nevoie de ajutorul cuiva... Chiar nu ai cerut sprijin de un-

deva din afară?

E.P.: Din afară, da, am cerut. Dinăuntru, nu.

Șt.H.: Cum adică?...

E.P.: Foarte simplu. Din partea statului ucrainean nu am cerut sprijin pentru că am știut din capul locului că nu-l voi primi niciodată. Dacă statul ucrainean ar fi fost dornic să existe la Cernăuți un Centru cultural român, noi am fi avut demult acest centru, încă de pe vremea Fundației Culturale Române. Președintele acesteia, acad. Augustin Buzura, a avut această inițiativă. Ideea a fost îmbrățișată și de succesorii săi la Institutul Cultural Român. Statul ucrainean trebuia doar să-și dea acceptul. Nu i se cerea nici o cheltuială. Doar acceptul. Cheltuielile rămâneau în sarcina statului român. Partea română a încercat de mai multe ori să convingă partea ucraineană de necesitatea deschiderii, la Cernăuți, a acestei instituții, mai întâi ca Centru, filială a Fundației Culturale Române, apoi ca Institut, filială a Institutului Cultural Român. Dar din toate aceste strădanii nu a rezultat nimic concret...

Șt.H.: Ba da, într-un timp se zvonea prin târg că gata-gata avem Institut cultural român, se găsisse și un sediu; unii spun că s-au plătit chiar chirii grase din partea statului român pentru întreținerea acestuia timp de vreo jumătate de an...

E.P.: Păi, da, atunci MAE al României a găsit bani să plătească chirie pentru ceva incert. Când ne-am adresat noi să facem un parteneriat - și nu doar simbolic, ci prin coparticipare financiară concretă la acest proiect - nu s-au mai găsit bani...

Șt.H.: Chiar așa?

E.P.: Avem dovezi. Am făcut memorii peste memorii, atât la nivel central, către Miniștrii de Externe, domnul Cristian Diaconescu și domnul Andrei Marga, către secretarii de stat ai Departamentului Politici pentru Relații cu Românii de Pretutindeni, domnul Eugen Tomac și domnul Stejărel Olaru, cât și la nivel local, către Consiliul județean Suceava, al cărui președinte era atunci domnul Cătălin Ioan Nichifor, către alte instituții și alți demnitari din România, dar nu am primit nici un răspuns pozitiv de nicăieri. Toți apreciau implicarea noastră "în acțiuni vizând păstrarea și promovarea identității românești", ne laudau și ne mulțumeau "pentru eforturile deosebite", pentru "perseverența și abnegația" cu care am "căutat și identificat soluții pentru realizarea Centrului Cultural Român Eudoxiu Hurmu-

zachi”, ne compătimeau ”că timp de peste două decenii nu s-a reușit crearea la Cernăuți, a unui Centru Cultural Român, în cadrul căruia, cei care aleg să se exprime în limba română să o poată face fără nici o constrângere”, dar nimeni nu a zis, în afară de ”Bravo vouă!”, uite, vă dăm și un bănuț, că mai mult nu avem, suntem și noi strâmtorați de criza financiară mondială; luați-l și gestionați-l în folosul comunității, ca să aveți și voi un Centru Cultural Român, așa cum îl meritați. Nimeni nu a spus ceva asemănător până zilele trecute, când am primit, în al doisprezecelea ceas, și o veste bună: proiectul nostru depus la DPRRP a fost declarat câștigător. În sfârșit, am obținut și noi un sprijin pentru unele dotări, în special aparate electronice și digitale, în limitele sumei prevăzute de proiect. Mulțumim și pentru atât. Dar unor funcționari de la guvern tot li se pare că ne dau prea mult și încearcă să mai scoată unele articole din devizul proiectului aprobat.

Șt.H.: Dacă am înțeles bine, susținerea venită din afară, pe lângă faptul că e cam tardivă, pare a fi mai curând simbolică, decât substanțială. Și când ne gândim că bravii noștri concetățeni ucraineni din minoritatea maghiară dețin de mai bine de un deceniu, la Beregovo, în regiunea Transcarpatică, adică în nordul Maramureșului istoric, un sediu cu patru etaje primit, practic, cadou din partea patriei lor istorice pentru o instituție similară, numită ”Casa europeană”...

E.P.: Și încă ce casă!

Șt.H.: Dar și ce deviz de cheltuieli! Si nu li s-a părut, ungurilor din Ungaria, că fac prea mult pentru ungurii din Ucraina. Ba dimpotrivă. De ce oare această diferență de optică politică la unguri și la români?

E.P.: Știi, circula pe timpuri, în România un banc sau poate o poveste adevărată, cum că la o întâlnire cu președintele Elveției, Ceaușescu i-ar fi zis că România e atât de bogată încât nu-i lipsește nimic pentru a deveni și ea o Elveție, la care omologul său i-ar fi răspuns: ba da, îi lipsesc elvețienii.

Șt.H.: Apropos de povestea elvețiană, se tot vorbește în ultimul timp despre o Elveție bucovineană care ar fi fost pe cale să se formeze aici pe vremurile Imperiului Austriac. Acum am putea avea asemenea aspirații?! Am putea deveni, printr-un miracol, ceea ce-și doreau atât de mult înaintașii noștri, o Elveție, oricât de modestă?!

E.P.: Elveție poate încă nu, dar multiculturalitate elvețiană, categoric da! Ba avem, acum, în față un model și mai bun: multiculturalitatea

europeană. Nimic nu ne împiedică să fim europeni la noi acasă. O parte din Bucovina deja face parte din Uniunea Europeană. De ce nu ar merita să fie acolo și cealaltă parte a ei? Dorim din tot sufletul ca Ucraina să adere la Uniunea Europeană. Dar, trebuie să recunoaștem, sechelele mentalității sovietice nu sunt chiar atât de ușor de depășit. Știi bine că încă mai suntem priviți oarecum suspect și tratați ca niște vinovați „fără de vină”, puși mereu în situația de a ne disculpa. Ba de un timp ne-am asumat kafkian un destin, o predestinare. Mioriticul din noi, dragul de el, își spune cuvântul. Știi, este o vorbă: viața bate filmul. În cazul nostru, viața bate balada. Presiunile enorme, care s-au pus asupra comunității românești după 1940, au lovit puternic în coloana noastră vertebrală de existențialitate. Nu-i ușor să te debarasezi de poziția și gândirea sclavului, atunci când un întreg sistem te-a măcelărit decenii în șir, atât fizic cât și moral.

Șt.H.: Cu câțiva ani în urmă a apărut la Cernăuți o istorie a Bucovinei dintre cele două războaie mondiale, scrisă de mai mulți istorici locali ucraineni, în care România este învinuită la tot pasul că ar fi dus o politică de omogenizare etnică a țării, căreia i-ar fi căzut victimă ucrainenii bucovineni. Dar cum poți să critici pe alții de ceea ce tu însuși nu ești străin? Ce altceva se urmărește prin strâmtorarea continuă, mai pe față, mai pe ascuns, a limbii române în școlile noastre, dacă nu tocmai asimilarea treptată a unei etnii de către națiunea titulară?! Am impresia că tot mai mulți politicieni ucraineni care, har Domnului, promovează integrarea europeană, și-ar dori foarte tare mai întâi să omogenizeze națiunea, după care să se bată cu pumnul în piept că au obținut aderarea. Ca istoric și jurist, cu o teză de doctorat în dreptul internațional, susținută pe material factual din Ucraina și Republica Moldova, cum ți se pare această politică de strâmtorare a Celuilalt, sinonimă cu râvna puiului de cuc de a rămâne el

singur stăpân în cuib?!

E.P.: E o politică periculoasă. Câtă vreme Uniunea Europeană pune mai presus de toate multiculturalismul, Ucraina trebuie să facă la fel. Să nu existe o contradicție în termeni. Nu văd cum ar putea fi altfel. Știm doar că până la destrămarea URSS s-a afirmat sus și tare că problema națională a fost rezolvată, pentru ca ulterior să vedem că unul din principalele motive ale destrămării imperiului a fost tocmai abordarea total greșită a problemei relațiilor interetnice. Totodată știm deja cu ce s-a ales și decizia Radei Supreme de a anula Legea privind bazele politicii lingvistice în Ucraina... Minoritățile naționale trebuie să fie privite nu ca ceva care dezavantajează statul, ci, din contră, ca ceva care îl avantajează, ca o achiziție de mare preț, ca o plusvaloare. Dar ca să se ajungă la această înțelegere a fenomenului trebuie ca fiecare potențial aderent să conștientizeze că nu e de ajuns să se declare adept al valorilor europene, ci să le și respecte la el acasă. Iar națiunea ucrainiană, ajunsă titulară după destrămarea URSS-ului, ar trebui să ne înțeleagă durerile, mai ales că, secole de-a rândul, ea însăși a fost supusă rusificării. Un stat național trebuie să cultive multiculturalismul, să-l promoveze cu osârdie și sinceritate pentru evitarea unor conflicte interetnice reprobabile. Cu alte cuvinte, să și-l dorească pentru binele său...

Șt.H.: Și Centrul Cultural Român își dorește acest lucru?

E.P.: El nu numai că și-l dorește, el pentru aceasta a fost creat. Cum poate să existe multiculturalism la Cernăuți, sau, altfel spus, cum poate Cernăuțiul să redevină vatră a multiculturalismului fără instituții care să-l reprezinte? Iar acestea trebuie să fie, în primul rând, instituții ale minorităților etnice. Ele au existat aici în mod tradițional, până la venirea comuniștilor. Interesul autorităților locale, dacă acestea țin cu adevărat la ideea europeană și vor în mod sincer să readucă la viață „mittel-

europenismul” bucovinean de până la cele două războaie mondiale, e să participe efectiv la viața culturală a minorităților etnice, adică să întărească spiritul multicultural, nu să-l slăbească. Specificul ținutului, ca și originalitatea capitalei acestuia, rezidă tocmai în multiculturalism și plurietnicitate. Nu există motive serioase - dacă spectrul iredentismului nu este considerat a fi astfel - ca minoritățile naționale din regiunea Cernăuți sau din celelalte regiuni ale Ucrainei să fie privite ca o povară, ca o năpastă, ca ceva greu de îngurgitat pentru aparatul administrativ și autoritățile publice ale țării. Centrul Cultural Român ”Eudoxiu Hurmuzachi” vine să diversifice peisajul multicultural al Bucovinei, făcându-l mai viu, mai natural, mai adevărat, mai adecvat integrării europene.

Șt.H.: Am înțeles, din ce ai spus adineauri, că ajutoare din partea României nu au prea venit atunci când era mai greu. Dar din partea Republicii Moldova? Sau poate nici nu ai apelat la autoritățile din republica vecină?

E.P.: Știind situația complicată de acolo nu prea am insistat cu asemenea demersuri..., deși o încercare (fără greș, dar și fără roade) a fost.

Șt.H.: Cine sunt designerii care au proiectat interiorul Centrului. Cât de mult i-ai căutat și unde i-ai găsit?

E.P.: Abia la finalul lucrărilor am înțeles cât de mult înseamnă un proiect de design reușit. În această privință, din păcate, am pornit cu stângul, apelând la serviciile unui designer local. După trei luni de timp pierdut mi-am dat seama că nu e de ajuns să cunoști meserie - mai trebuie să cunoști în profunzime cultura română și trecutul românesc pentru un asemenea proiect. Or, tocmai aceste lucruri îi lipseau celui eventual partener. Și atunci am avut norocul să am o discuție cu doamna ambasador Iuliana Gorea-Costin, Înalt Reprezentant al guvernului român pentru Republica Moldova, care mi-a recomandat doi designeri basarabeni de excepție, soții Gheorghe și Ala Eremciuc din Chișinău. Și aici am avut un mare noroc - în două săptămâni proiectul centrului cultural român a fost gata.

Șt.H.: Ești mulțumit de proiect?

E.P.: Atunci când mi l-au prezentat designerii, am înțeles că frații mei basarabeni mi-au citit gândurile și starea de suflet. Dorința ca acest local să devină și prin design o oază de simțire românească cred că s-a realizat pe deplin. Probabil nu întâmplător tocmai acest proiect a fost selectat pentru a fi inclus într-un

album trilingv, apărut recent la Chișinău, a celor mai bune lucrări din ultimii ani ai design-urilor din Republica Moldova.

Șt.H.: *De ce ai avut nevoie tocmai de trei ani ca să termini renovarea imobilului pe care l-ai cumpărat special pentru Centrul Cultural Român, cu librăria și cafenea alăturate acestuia?*

E.P.: Pentru că atât de binevoitoare au fost instituțiile care emit autorizații. Am făcut cereri peste cereri către mai marii zilei, din Cernăuți și Kiev, am bătut la diverse uși, am apelat la consilieri, la parlamentari, am pierdut și timp și bani, ca să constat, până la urmă, cât de neputincios poate fi un întreprinzător în fața birocrăției administrative. Aceasta este structurată parcă special pentru a pune bețe în roate, și nicidecum pentru a căuta căi de soluționare promptă a cererilor primite. De trei ori Inspectoratul de Stat în Construcții din Ucraina mi-a respins cererile pentru demararea lucrărilor de reconstrucție, deși depuneam toate actele cerute. S-a ajuns până la situația absurdă de a mi se solicita acte de la o instituție inexistentă. Și nu ceream ceva peste măsură de complicat. Ceream o simplă autorizație pentru renovarea unui imobil care îmi aparține. Mai exact spus, lucrările de renovare au durat un an, ceilalți doi ani au fost "dedicați" autorizațiilor. O remarcă aș mai face: nici azi autoritățile nu s-au lămurit dacă imobilul face parte din categoria monumentelor de istorie de importanță locală sau republicană. Spun acest lucru întrucât în funcție de acest aspect se iau decizii diferite, la nivel local sau republican. După ce treci prin asemenea furci caudine îți trece pofta, pentru o lungă perioadă de timp, să mai faci ceva.

Șt.H.: *Cine a executat lucrările de renovare a interiorului. Ce firme ai putut să angajezi. Poți să dai câteva nume de constructori care au executat lucrările?*

E.P.: Aici am avut norocul să dau peste niște oameni profesioniști. Mă refer la firma "Piramidabud" din Cernăuți, condusă de Nicolai Jitar, un bun român de la Roșă. Iar fratele acestuia, Vasile Jitar, a fost șef de șantier pe tot parcursul lucrărilor. La Roșă, până la război, au locuit foarte mulți nemți. De aceea, i-am spus chiar de la început, când am văzut cum lucrează: "Dumneata vei fi fost neamț cândva". Se vede după nume, mi-a răspuns zâmbind, dar nu sunt străin de stilul nemțesc de lucru, am avut lucrări în Germania." De atunci i-am tot spus "neamțul nostru", pentru ordinea și punc-

tualitatea de care a dat dovadă zi de zi. Calitatea executării lucrărilor i se datorează în mare măsură. Apoi, toate lucrările în lemn ar fi fost imposibil de realizat fără aportul substanțial al firmei "Tehnoplus" (director Veaceslav Dobrovolschi), cu care am colaborat foarte bine. Fără să le fac publicitate, nu pot să nu remarc exigența angajaților acestei firme față de executarea lucrărilor.

Șt.H.: *Văd aici o imensă foaie de sticlă mată, montată pe peretele din dreapta, exact la mijloc, între două coloane ce conferă un plus de măreție sculpturii monumentale a lui Brâncuși și face parcă mai somptuoasă intrarea în librărie prin Poarta Sărutului. În partea de sus e reprodus medalionul cu bustul lui Eudoxiu Hurmuzachi. Sub el e o scurtă dar destul de cuprinzătoare prezentare a personalității marelui bărbat al Bucovinei. Iar în partea de jos e redat sub formă de basorelief, în culori vii, impresionantul blazon nobiliar al familiei Hurmuzachi. Foarte reușită compoziție! Poți să ne spui cine a realizat lucrarea?*

E.P.: Nu întâmplător Eudoxiu Hurmuzachi se bucură de această cinste în Centrul care-i poartă numele. Stau și mă întreb deseori, de unde atâta necunoaștere din partea noastră și atâta nerecunoaștere din partea oficialităților pentru acest bărbat, cu adevărat providențial, al Bucovinei! Cât de mult a putut fi ascunsă de ochii noștri istoria adevărată, de știm atât de puțin despre acest mare român bucovinean! Era de datoria noastră morală să răspundem, chiar și cu întârziere, prin acest gest de recunoștință, la uriașa contribuție adusă de el istoriei Bucovinei. Din păcate, frații noștri ucraineni evită să facă un gest similar, în ciuda faptului că se bucură din plin de roadele politicii sale. Cine altul a făcut mai mult ca el pentru ca Bucovina, atât de dragă lor, cât și nouă, să se ridice de la rangul de district la rangul de țară de coroană, în timpul Imperiului Austriac, cu toate avantajele aferente acestei despărțiri de Galiția. Ar fi avut ei, frații noștri ucraineni din Bucovina, fără această despărțire, un oraș atât de frumos cum e Cernăuțiul, în care galițienii nu au investit deloc timp de mai bine de o jumătate de secol, cât au stăpânit acest ținut?! Bineînțeles că nu! Dar ia întreabă-i dacă există în acest demers un merit al lui Eudoxiu Hurmuzachi și îți vor răspunde într-un glas că, tocmai invers, omul acesta i-a nedreptățit. Prin ce? Prin faptul că a folosit dreptul istoric ereditar pentru a desprinde Bucovina de Galiția?! Dar tocmai acest drept a produs efecte în dez-

voltarea ținutului, efecte de care suntem mândri deopotrivă, fie că suntem români sau ucraineni. Deosebirea e doar că noi recunoaștem acest lucru, iar ei nu vor să-l recunoască. Pentru ei, Austria și numai Austria a făcut totul. Dar Eudoxiu Hurmuzachi nu a fost și el supus austriac?! Nu a condus el Dieta Bucovinei sub coroana Austriei?! Nu a pus el bazele parlamentarismului bucovinean?! Nu ar merita și el o statuie lângă cea a lui Franz Joseph din parcul Bisericii Sfintei Treimi?! Dar dacă frații noștri ucraineni îi nesocotesc meritele, măcar noi, românii bucovineni, să nu-l uităm. De aceea, am trecut sub posterul în care este prezentată personalitatea sa, ca expresie a deplinei noastre gratitudini, *"Bucovina recunoscătoare"*. Compoziția de la intrarea în librăria "Mihai Eminescu" a fost realizată de către sculptorul și arhitectul Alexandru Zingaliuc din Chișinău, cu sprijinul domnului Iurie Dârda, deputat în parlamentul Republicii Moldova, originar din satul Forosna, raionul Noua Suliță. Blazonul nobiliar al familiei Hurmuzachi m-a impresionat atât de mult încât l-am reprodus în mai multe locuri din interiorul Centrului. Îți mulțumesc și ție, dragă Ștefane, pentru sugestia de a monta cu litere mari denumirea Centrului pe fațada imobilului, iar faptul că trecătorii le cercetează cu atenție, impresionați de designul fațadei mă bucură foarte tare.

Șt.H.: Am amintit mai sus de Poarta Sărutului prin care se intră în librăria "Mihai Eminescu" aferentă Centrului. Cine sunt meșterii bucovineni care au reprodus în piatră cu atâta măiestrie sculptura de tinerețe a olteanului Constantin Brâncuși?

E.P.: După ce am văzut proiectul de design, prima întrebare către soții Eremciuc a fost: de unde să-l iau pe Brâncuși pentru Poarta Sărutului? Încă nu bănuiam că foarte aproape de noi avem Brâncușii noștri, meșteri iscusiți, dar prea puțin cunoscuți. Recunosc post-fac-

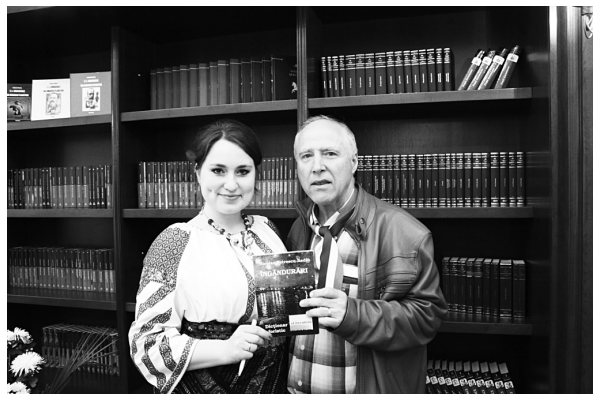
tum că le-am încredințat lucrarea, nu fără anumite temeri. Rezultatul însă a depășit toate așteptările. Oricine intră la Centrul nostru va putea să admire Poarta lui Brâncuși realizată de trei cioplitori în piatră ucraineni din Zastavna: Andrei Lastivka, Anatoli Bucioc și Valeri Țeona. Am apreciat modul foarte serios în care au înțeles să execute reproducerea operei celui care a pus bazele sculpturii moderne, studiind pentru început lucrările brâncușiene. Țin mult la această Poartă și pentru simbolistica sa de iubire. Iubire de frumos, iubire între oameni, iubire față de semenii. Bravo vouă, meșteri din nordul pruto-nistean al Țării Fagilor, care a dat nume întregii provincii!

Șt.H.: Am vorbit despre intrarea în librărie, acum să vorbim despre intrarea în cafeneaua literară, mai exact despre perspectiva pe care o deschide această intrare: faimosul tablou cu Mihai Viteazul și vitejii săi. Cine l-a reprodus în dimensiunile acestea monumentale ce acoperă sub arcada sa, practic, tot peretele din față?

E.P.: Nimeni altul decât consăteanul tău, mahaleanul Ștefan Purici, absolvent al Academiei de arte Plastice din București, cu cei doi fii ai săi, și ei pictori în devenire. Ani la rând ni s-au impus alte istorii, de cele mai multe ori false, în care românii nu-și prea găseau locul. Ori neamul nostru are propria istorie, pe care trebuie s-o cunoaștem mai bine. Iar Mihai Viteazul (de altfel purta numele Pătrașcu) este un simbol istoric al românilor. Deci alegerea nu este deloc întâmplătoare. Am dorit prin aceasta să spun mai clar de unde ne tragem și că suntem și noi un neam și avem o istorie a noastră. Rămâne, totuși, să o studiem și să o cunoaștem mai bine. Dar, în timpul unor conferințe organizate de Centru, acest tablou poate fi acoperit cu un ecran pe care să se proiecteze imagini. Proiectorul face parte din lotul de aparate câștigate prin proiectul derulat împreună cu DRPPR. Sper să ajungă la noi până la sfârșitul anului.

Șt.H.: Cafeneaua se numește "București". Dar văd că nu numai numele ci și tot anturajul vorbește despre capitala patriei istorice. De unde aveți aceste mari tablouri în culori, cu vederi din București?

E.P.: Uite că aici am avut, poate, unicul sprijin din partea autorităților. Împreună cu președintele Centrului, acad. Vasile Tărășanu, am avut onoarea să fim primiți în audiență de Primarul general al municipiului București. Noi am venit cu propunerea încheierii unui acord de parteneriat. Domnul primar Sorin

Oprescu a răspuns pozitiv la propunerea noastră și, ca urmare, cafeneaua noastră, care poartă numele capitalei patriei istorice, s-a ales cu un cadou frumos - o galerie de tablouri cu vederi din București. Dacă nu fiecare poate să vadă în natură acele monumente istorice și culturale, oricine poate să le admire la sediul nostru.

Șt.H.: *În nișele din peretele dinspre miazăzi al Cafenelei literare văd două busturi, unul al viteazului rege dac Decebal, iar altul al domnitorului Alexandru cel Bun al Moldovei. Cine este autorul acestor busturi?*

E.P.: E același Alexandru Zingaliuc, din Chișinău, contactat tot prin deputatul moldovean Iurie Dârda. Pe viteazul rege al Daciilor l-am ales pentru a sublinia autohtonitatea și continuitatea istorică a neamului nostru pe acest meleag carpatin, iar pe bunul domnitor al Moldovei, Alexandru, pentru că și-a legat numele de orașul Cernăuți prin data primei atestări documentare a acestuia, fiindu-i un fel de naș.

Șt.H.: *Văd că și pereții librăriei "Eminescu", în care am intrat prin Poarta Sărutului, sunt împodobiți, în partea de sus, cu medalioane ale clasicilor literaturii române. Cine v-a făcut acest minunat cadou?*

E.P.: Medalioanele sunt rezultatul colaborării cu pictorul Timotei Bătrănu, tot din Chișinău, iar cadoul a fost făcut de același deputat Iurie Dârda.

Șt.H.: *Dar pentru instruirea, eventual reciclarea personalului Cafenelei București și al librăriei Mihai Eminescu s-au găsit ceva sponsori sau porniți la drum cu ce ați putut găsi în materie de resurse umane?*

E.P.: Știi bine că acest proiect este unul de pionierat. Mulți și-au manifestat entuziasmul și dorința nemărginită de a veni în sprijinul semenilor noștri. Dar acesta este doar un gest. Un gest de curtoazie, dacă vrei, care dă bine în ședințe, în interviuri, în discuții de protocol. Nimic mai mult. Ne-am bazat pe resursele autohtone. Cu gratitudine însă, remarc sprijinul unor persoane la care am apelat pentru ajutor în această etapă de formare a colectivului. Prin mijlocirea doamnei profesor Carmen Andronachi, președinta Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, întreaga echipă a cafenelei a beneficiat de un stagiu la Popasul turistic "Bucovina" din Sucevița, jud. Suceava, fapt pentru care sunt extrem de recunoscător patronilor localului, soții Mărioara și Constantin Chetraru. Iar administrația librăriei "Alexandria" din Suceava ne-a ajutat

cu un stagiu pentru directorul librăriei. În rest, ne bazăm pe forțe proprii. Ne perfecționăm din mers, înțelegând bine că avem multe de învățat, așa încât să putem oferi vizitatorilor servicii de bună calitate.

Șt.H.: *Până acum am discutat despre ce ai reușit să faci tu personal, ca sediul să existe și Centrul să poată funcționa efectiv. Acum aș dori să te întreb: ce are de gând să facă Centrul cultural în acest nou sediu pe care i-l pui la dispoziție?*

E.P.: Ne propunem, în principal, ca Centrul Cultural Român din Cernăuți să dea un nou impuls vieții comunitare românești din acest spațiu istoric. Știm bine că s-au adunat mai multe probleme, unele grave. Înțelegem că așteptările sunt mari. Doresc să transmit pe această cale bucovinenilor mei că, împreună cu ceilalți colegi, suntem foarte determinați pentru a veni în ajutorul comunității. Știm că unora nu le va fi pe plac activitatea noastră. Contăm însă pe suportul celor neindiferenți față de prezentul și viitorul elementului românesc la el acasă, în Bucovina. În ce mă privește, aș fi putut să fac o investiție cu mult mai profitabilă din punct de vedere financiar decât aceasta legată de Centru. Am optat însă pentru acest ONG, conștientizând pericolul în care ne aflăm. De fapt, în joc este pusă soarta noastră ca români. Îmi doresc ca Centrul Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" să devină o citadelă a românismului, iar asta obligă la multe.

Șt.H.: *Doresc Centrului mult succes. Și bunii auguri să-l însoțească în tot ce va face de acum înainte. De asemenea, îți mulțumesc și ție, dragă Eugen Patraș, pentru acest interviu și pentru tot ce faci în sprijinul comunității românești din nordul Bucovinei.*

E.P.: Și eu îți mulțumesc pentru acest interesant dialog, dar și pentru amabilitatea de a consacra Centrului Cultural Român "Eudoxiu Hurmuzachi" din Cernăuți un număr special al revistei "Mesagerului bucovinean". Te asigur că vom fi alături de revistă și la realizarea viitoarelor ediții, pentru că mereu vom avea ce să comunicăm cititorilor ei.

Șt.H.: *Atunci, ca să folosesc o vorbă dragă seniorilor societății bucovinene, rămânem în legătură!*

STATUTUL

Organizației nonguvernamentale

Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”*

1. Principii generale

1.1. **Organizația nonguvernamentală Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”** (în continuare – Organizația) este o organizație civică non-profit alcătuită din persoane fizice, care acționează pentru realizarea și apărarea drepturilor și libertăților etnicilor români din Ucraina (inclusiv a celor ce se identifică drept moldoveni) și pentru garantarea intereselor sociale ale acestora, în scopul realizării obiectivelor stabilite prin prezentul Statut.

1.2. Organizația e creată și funcționează pe bază de liber consimțământ, administrare proprie, alegere liberă a ariei de activitate, egalitate în fața legii, lipsă de interes patrimonial din partea membrilor săi, transparență și deschidere către public.

1.3. Activitatea Organizației e guvernată de Constituția Ucrainei, Legea Ucrainei privind organizațiile nonguvernamentale, de alte acte normative ucrainene în vigoare, de prezentul Statut, precum și de tratatele și convențiile internaționale ratificate de Rada Supremă a Ucrainei, inclusiv cele privind protecția drepturilor minorităților naționale.

1.4. Organizația are statut de persoană juridică din data înregistrării sale la autoritatea competentă a statului, dispune de bilanț autonom, deține conturi curente și alte conturi (inclusiv valutare) în instituții bancare din Ucraina și din străinătate, are ștampilă proprie, siglă, formulare cu antet și alte elemente simbolice, ale căror modele sunt aprobate de către Consiliul Organizației. Simbolurile Organizației sunt înregistrate conform legislației în vigoare din Ucraina.

1.5. Organizația poate avea adresă electronică, pagină web și alte forme de identificare ce nu contravin legislației în vigoare din Ucraina.

1.6. Organizația își extinde activitatea asupra întregului teritoriu al Ucrainei.

1.7. Denumirea completă a Organizației este: Organizația nonguvernamentală Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”.

Denumirea prescurtată a Organizației este: Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”.

1.8. Denumirea Organizației în limba română este: Organizația nonguvernamentală Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” sau, prescurtat, Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”.

1.9. Denumirea Organizației în limba engleză este: non-governmental association Romanian Cultural Center „Eudoxiu Hurmuzachi” sau, prescurtat, Romanian Cultural Center „Eudoxiu Hurmuzachi”.

1.10. Limba principală (de lucru) a Organizației este limba română. În raporturile sale cu autoritățile statului, Organizația poate să folosească, de asemenea, limbile ucraineană și rusă.

1.11. Sediul Organizației se află în orașul Cernăuți.

2. Scopul și obiectivele Organizației

2.1. Scopul Organizației este să realizeze și să apere interesele sociale, economice, național-culturale, precum și alte interese cu caracter public ale etnicilor români din Ucraina, să contribuie la realizarea drepturilor culturale și lingvistice ale acestora, la dezvoltarea și realizarea legăturilor românilor din Ucraina cu România, Republica Moldova și cu alte țări, la identificarea, studierea, păstrarea și promovarea valorilor cultural-istorice naționale românești, la dezvoltarea limbii și culturii române.

2.2. Obiectivele principale ale activității Organizației sunt:

- să contribuie la realizarea politicii statului ucrainean, tratatelor și convențiilor internaționale privind drepturile minorităților naționale, la care Ucraina este parte, să-și dea concursul la folosirea și extinderea limbii române în Ucraina;

- să contribuie la dezvoltarea culturii, inclusiv la realizarea programelor de dezvoltare național-culturală, înlesnind accesul liber al populației la valorile cultural-istorice și artistice

românești;

- să contribuie la protecția și păstrarea patrimoniului cultural român, a mediului cultural și istoric, a monumentelor de istorie și cultură, a locurilor de înhumare a înaintașilor;

- să contribuie la dezvoltarea științei și educației, la realizarea programelor științifico-didactice;

- să acorde sprijin tinerelor talente artistice, în special celor ce provin din comunitatea românească;

- să contribuie la elaborarea și implementarea metodelor de predare eficientă în școli a limbii române literare contemporane;

- să contribuie la extinderea utilizării limbii române în toate domeniile vieții publice, inclusiv în funcționarea organelor puterii de stat din Ucraina;

- să contribuie la păstrarea arhivelor, colecțiilor, moștenirii culturale și altor bunuri ale culturii române cu valoare istorică sau artistică;

- să contribuie la realizarea de produse foto, video și cinematografice în limba română și la deschiderea de studiouri specializate în acest domeniu;

- să contribuie la dezvoltarea artei populare și decorative românești, la păstrarea și dezvoltarea folclorului, la renașterea tradițiilor, obiceiurilor, datinilor și sărbătorilor populare;

- să contribuie la identificarea și buna păstrare a locurilor de înhumare a unor iluștri oameni de cultură, istorici, oameni de știință, cadre didactice, oameni de artă, precum și a locurilor memoriale legate de viața unor asemenea personalități;

- să contribuie la organizarea de conferințe științifice, colocvii artistice, concursuri, spectacole, concerte, expoziții de carte sau de artă plastică, în scopul dezvoltării și promovării limbii și literaturii române, a culturii și istoriei poporului român și să asigure participarea reprezentanților comunității românești la toate aceste acțiuni;

- să contribuie la deschiderea de biblioteci, galerii de artă, muzee, case (locuințe) memoriale, la dezvelirea de plăci memoriale, la inaugurarea de teatre și la deschiderea altor așezăminte culturale românești;

- să contribuie la realizarea schimbului de valori culturale, educaționale și de altă natură între etnicii români din Ucraina și cetățenii României, Republicii Moldova și altor țări;

- să sprijine procesul de revenire la denumirile istorice de localităților;

- să contribuie la renovarea monumentelor de istorie, cultură și arhitectură ce reprezintă valoare istorică sau cu care se identifică trecutul istoric, cultural și viața religioasă a comunității românești;

- să identifice monumentele de istorie și cultură și să întreprindă demersuri către autoritățile statului pentru a li se acorda statutul de monumente protejate de stat;

- să contribuie la trimiterea tinerilor din cadrul comunității românești la studii în instituțiile de învățământ din România, Republica Moldova și din alte state;

- să contribuie la deschiderea de grupe preșcolare românești la grădinițele de copii și de grădinițe românești în localitățile locuite compact de etnici români;

- să contribuie la deschiderea de clase și școli cu limba română de predare în localitățile cu populație românească sau românofonă compactă;

- să contribuie la aprovizionarea cu literatură românească necesară a grădinițelor de copii și a școlilor cu limba română de predare;

- să contribuie la aplicarea Legii Ucrainei privind principiile politicii lingvistice de stat;

- să se implice în prevenirea conflictelor;

- să sprijine dialogul și comunicarea între diverse societăți culturale, etnice, confesionale, cărora să le asigure protecție din partea sa;

- să monitorizeze respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor minorităților naționale.

1.3. În vederea bunei desfășurări a activității sale statutare, Organizația are dreptul:

- să fie parte în relațiile de drept civil, să dobândească drepturi patrimoniale și nepatrimoniale conform legislației;

- să reprezinte și să apere în fața organelor de stat și nonguvernamentale propriile interese legitime, precum și interesele de interes public;

- să difuzeze liber informațiile privind propria activitate și să promoveze propriile obiective;

- să formuleze propuneri (observații), cereri (demersuri), reclamații, pe care să le prezinte, în modul stabilit de lege, autorităților statului, organelor administrației publice locale, funcționarilor sau oficialilor acestora, precum și să obțină informații publice necesare pentru realizarea scopurilor sale și obiectivelor statutare;

- să desfășoare întruniri pașnice;

- să înființeze mijloace mass-media în scopul realizării obiectivelor statutare;

- să folosească mass-media națională și inter-

națională pentru reflectarea obiceiurilor, datinilor, tradițiilor, valorilor culturale și a problemelor privind viața culturală națională a românilor din Ucraina;

- să editeze manuale și alte cărți pentru studiul limbii și literaturii, pentru promovarea valorilor culturale, a obiceiurilor și tradițiilor;
- să participe, conform legii, la activitatea organismelor de consultanță și consiliere, a altor organisme auxiliare create de autoritățile statului sau de către organele administrației publice locale în scopul consultării societăților publice și elaborării recomandărilor privind realizarea drepturilor culturale ale cetățenilor ucraineni de etnie română;
- să adere la organizații guvernamentale și nonguvernamentale internaționale, să întrețină cu acestea contacte și legături internaționale, să încheie contracte corespunzătoare, să participe la realizarea altor acțiuni în acest sens, care nu contravin legislației Ucrainei;
- să încheie cu alte organizații nonguvernamentale, în baza liberului consimțământ, acorduri de colaborare și (sau) asistență mutuală în scopul realizării obiectivelor statutare;
- să acorde ajutor altor organizații care, în activitatea lor, își propun aceleași obiective;
- să facă schimb de informații și specialiști cu organizații similare din Ucraina și din țări străine;
- să organizeze activități consacrate studierii, păstrării și promovării valorilor istorice și culturale naționale, dezvoltării limbii și culturii române (datinilor și tradițiilor);
- să organizeze și să ofere, în baza legislației în vigoare, informații, asistență juridică sau de altă natură populației românești din Ucrainei pentru realizarea drepturilor și intereselor legitime ale acesteia;
- să contribuie la păstrarea patrimoniului cultural românesc, a monumentelor de istorie și cultură, a rezervațiilor etc.

3. Membrii Organizației, drepturile și obligațiile acestora

1.1. Membru al Organizației poate fi orice cetățean ucrainean, străin sau apatrid cu reședința în Ucraina, care a împlinit vârsta de 14 ani, recunoaște scopul și obiectivele Organizației, respectă prevederile Statutului Organizației, achită cotizațiile și îndeplinește hotărârile organelor de conducere ale Organizației, adoptate în limitele competențelor legale.

3.2. A fi membru al Organizației este un act de liberă voință și nu exclude posibilitatea de a fi membru al oricărei alte organizații.

3.3. Intrarea în rândul membrilor Organizației și ieșirea din rândul acestora se aprobă de către Consiliul Organizației, în baza unei cereri scrise a persoanei care își manifestă dorința de a adera la Organizație sau de a părăsi Organizația.

3.4. Pentru nerespectarea condițiilor statutare, ca și pentru neîndeplinirea hotărârilor organelor de conducere ale Organizației, a sarcinilor stabilite de organele de conducere, membrul Organizației poate fi exclus din rândurile ei în baza hotărârii motivate a Consiliului Organizației, cu anunțarea obligatorie, în formă scrisă, a membrului Organizației. Hotărârea privind excluderea din rândul membrilor Organizației se consideră adoptată dacă pentru ea votează 2/3 din numărul total al membrilor prezenți la ședința de Consiliu al Organizației.

3.5. Membrii Organizației, în ordinea prevăzută de prezentul Statut și de legislația ucraineană, au dreptul:

- să aleagă și să fie aleși în organele de conducere ale Organizației;
 - să participe la lucrările Organizației;
 - să participe la conducerea Organizației prin dezbateri, alegeri și adoptarea de hotărâri ale Adunării Generale în toate chestiunile legate de activitatea Organizației;
 - să propună includerea oricăror chestiuni pe ordinea de zi a Adunării Generale a Organizației și să participe la dezbateri pe marginea acestora;
 - să obțină din partea Organizației orice informații legate de activitatea acesteia;
 - să iasă din rândul membrilor Societății, respectând procedura stabilită;
 - să se bucure de celelalte drepturi prevăzute de legislație și de Statutul Organizației.
- 1.6. Membrii Organizației sunt obligați :
- să achite în timp util cotizațiile, al căror quantum și modalitate de plată sunt aprobate de Adunarea Generală a Organizației;
 - să participe la activitatea Organizației, la realizarea scopului (scopurilor) și obiectivelor acesteia;
 - să respecte prevederile Statutului Organizației și să îndeplinească hotărârile organelor de conducere adoptate în limitele competenței acestora;
 - să nu desfășoare acțiuni care ar putea să aducă atingere imaginii Organizației sau să-i cau-

zeze prejudicii materiale;

- să aibă alte obligații prevăzute de Statutul și hotărârile organelor de conducere ale Organizației.

4. Constituirea și funcționarea organelor de conducere ale Organizației

1.1. Organele de conducere ale Organizației sunt:

- Adunarea Generală a Organizației;
- Consiliul Organizației;
- Președintele Organizației;
- Secretarul Organizației.

1.2. Organul de control al Organizației este Comisia de Cenzori (Cenzorul).

1.3. Organul suprem de conducere al Organizației este Adunarea Generală a membrilor Organizației, care se convoacă de către Consiliul Organizației cel puțin odată pe an. Adunarea Generală extraordinară poate fi convocată la cererea Consiliului Organizației, a Comisiei de Cenzori (Cenzorul), cu acordul Consiliului, sau la cererea a cel puțin 1/3 din numărul total de membri ai Organizației.

1.3. Data, locul și ordinea de zi a Adunării Generale sunt comunicate membrilor Organizației cel puțin cu două săptămâni înainte de data adunării.

1.4. Adunarea Generală este legală, dacă la ea participă cel puțin 50%+1 din numărul total de membri ai Organizației. Hotărârea Adunării Generale se adoptă cu o majoritate simplă de voturi exprimate de membrii Organizației prezenți la adunare, cu excepția hotărârilor privind aprobarea Statutului Organizației, a amendamentelor la Statut, precum și încetarea activității Organizației, care se aprobă cu 2/3 din voturile celor prezenți la Adunarea Generală a Organizației.

1.5. Hotărârile Adunării Generale sunt trecute în procesul verbal semnat de președintele și secretarul Adunării Generale, aleși de către Adunarea Generală;

4.7. Adunarea Generală poate să adopte orice hotărâri privind activitatea Organizației. Sunt de competență exclusivă a Adunării Generale următoarele chestiuni:

- să adopte Statutul Organizației și amendamentele ulterioare;
- să stabilească principalele direcții de activitate ale Organizației;
- să stabilească modalitățile de plată și cuantumul cotizațiilor;

- să stabilească numărul de membri ai Consiliului Organizației și să aleagă componența Consiliului;

- să aleagă Președintele Organizației, din rândul membrilor Consiliului;

- să aleagă Vicepreședintele și Secretarul Organizației, din rândul membrilor Consiliului;

- să aleagă Comisia de Cenzori (Cenzorul);

- să examineze raportul de activitate al Președintelui Organizației, al Consiliului Organizației, al Comisiei de Cenzori (Cenzorului) pentru perioada examinată, precum și să aprobe activitatea acestora;

- să aprobe bilanțul de venituri și cheltuieli ale Organizației;

- să soluționeze plângerile membrilor Organizației privind acțiunile organelor de conducere ale Organizației;

- să adopte hotărâri privind încetarea funcționării (prin lichidare sau reorganizare) a Organizației;

- să adopte alte hotărâri necesare realizării scopului (obiectivelor) Organizației.

1.8 Termenul de alegere a organelor de conducere și control ale Organizației este de 3 ani.

1.9. Organul permanent de conducere care funcționează în perioada dintre Adunările Generale este Consiliul Organizației. Consiliul Organizației se convoacă ori de câte ori este nevoie, dar nu mai rar decât o dată în trimestru. Convocarea extraordinară a ședinței Consiliului Organizației se face de către Președintele Consiliului Organizației ori de câte ori este nevoie sau în baza cererii scrise a cel puțin 1/3 din numărul membrilor Consiliului Organizației.

1.10. Ședința Consiliului Organizației este legală dacă la ea participă mai mult de jumătate din membrii Consiliului. În cazul lipsei de cvorum, ședința este amânată și se ține când întrunește cvorumul. Ședințele Consiliului sunt prezidate de către Președintele Organizației, iar în cazul absenței acestuia - de către Vicepreședintele Organizației. Hotărârea Consiliului Organizației se consideră adoptată dacă pentru ea votează mai mult de jumătate din numărul total de membri ai Consiliului Organizației prezenți la ședință. În cazul unui număr egal de voturi se consideră adoptată hotărârea pentru care a votat Președintele Organizației.

1.11. De competență Consiliului Organizației țin următoarele chestiuni:

- să adopte hotărâri privind convocarea Adunării Generale ordinare sau extraordinare a

Organizației;

- să adopte hotărâri privind primirea sau excluderea de noi membri ai Organizației;
- să țină registrul membrilor Organizației;
- să organizeze acțiuni în vederea îndeplinirii hotărârilor adoptate de Adunarea Generală a Organizației;
- să raporteze Adunării Generale a Organizației despre activitatea pe care o desfășoară;
- să aprobe simbolurile Organizației și celelalte însemne;
- să adopte hotărâri privind înființarea unor mijloace mass-media necesare pentru atingerea scopului și realizarea obiectivelor Organizației;
- să creeze anumite subdiviziuni ale Organizației și să aprobe Regulamentele privind activitatea acestor subdiviziuni;
- să soluționeze orice chestiuni privitoare la activitatea Organizației, cu excepția celor ce țin de competența exclusivă a Adunării Generale a Organizației.

1.12. Hotărârile Consiliului Organizației sunt obligatorii pentru toți membrii Organizației.

1.13. Organizația este condusă de Președintele ales de Adunarea Generală. Organizația are și un Vicepreședinte, care îl suplinește pe Președintele Organizației în lipsa acestuia sau acționează în baza directivelor Președintelui.

1.14. Președintele Organizației:

- conduce Consiliul Organizației, convoacă și organizează activitatea Consiliului Organizației, precum și prezidează ședințele de Consiliu;
- asigură conducerea generală a Organizației;
- prezintă Adunării Generale darea de seamă privind activitatea desfășurată;
- administrează bunurile și mijloacele Organizației, conform hotărârilor Adunării Generale privind devizul de cheltuieli și încasări;
- deschide conturi în instituții bancare;
- angajează sau disponibilizează personalul Organizației, având atribuții de angajator în relațiile contractuale de muncă cu angajații Organizației;
- reprezintă Organizația, fără a avea nevoie de o procură specială, în fața autorităților statului, organelor administrației publice locale, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor cu diverse forme de proprietate, precum și încheie, ca reprezentant al Organizației, toate contractele de drept civil, atât pe teritoriul Ucrainei, cât și în străinătate, în chestiuni privitoare la activitatea statutară a Organizației;
- are dreptul să semneze acte în numele Orga-

nizației;

- îndeplinește alte atribuții, care nu contravin Statutului Organizației și care nu sunt de competență exclusivă a Adunării Generale sau a Consiliului Organizației.

1.15. Comisia de Cenzori a Organizației verifică activitatea economico-financiară a Organizației ori de câte ori este nevoie, dar nu mai rar decât o dată pe an.

1.16. Comisia de Cenzori a Organizației este aleasă de Adunarea Generală, fiind compusă din trei membri și condusă de Președintele Comisiei de Cenzori. Din Comisia de Cenzori nu pot face parte membrii Consiliului Organizației.

1.17. Comisia de Cenzori:

- aprobă cererea privind convocarea Adunării Generale extraordinare a Organizației;
- raportează Adunării Generale rezultatele activității sale;
- verifică activitatea economico-financiară a Organizației;
- solicită angajaților Organizației sau membrilor acesteia actele, materialele și lămuririle personale necesare;
- verifică activitatea economico-financiară a persoanelor juridice fondate de Organizație în scopul realizării scopurilor și obiectivelor statutare ale Organizației.

1.18. În activitatea sa, Comisia de Cenzori poate să apeleze la serviciile unor auditori independenți (experți).

1.19. Hotărârile Comisiei de Cenzori sunt adoptate prin majoritate de voturi.

1.20. Hotărârile și acțiunile organelor de conducere ale Organizației pot constitui obiectul plângerii formulate de către membrii Organizației în fața Adunării Generale, iar în cazul identificării unei amenințări grave la adresa Organizației, a situației financiare și a imaginii acesteia, la solicitarea a 1/3 din membrii Organizației poate fi convocată Adunarea Generală extraordinară pentru soluționarea în regim de urgență a problemelor în cauză.

1.21. Plângerile care au ca obiect acțiunile organelor de conducere vor fi depuse de către membrii Organizației chiar în momentul desfășurării Adunării Generale, fiind examinate înaintea chestiunilor stabilite pe ordinea de zi a Adunării Generale.

1.22. Adunarea generală extraordinară, convocată de către membrii Organizației în modul stabilit prin prezentul Statut, va examina exclusiv problemele deduse examinării acelei adunări extraordinare.

1.23. Prin decizia Consiliului Organizației, pot fi constituite departamente separate ale Organizației.

1.24. Departamentele separate ale Organizației nu au personalitate juridică, activitatea acestora fiind reglementată prin Regulamente departamentale, aprobate de către Consiliul Organizației.

1.25. Datele privind înființarea departamentelor separate ale Organizației se vor transmite organului împuternicit cu înregistrarea din raza de activitate a Organizației.

1.26. Departamentele separate își vor înceta activitatea prin decizia Consiliului Organizației, care va transmite decizia în cauză organului împuternicit de înregistrare din raza de activitate a Organizației.

5. Surse de finanțare și modalități de administrare a mijloacelor financiare și a patrimoniului, darea de seamă, controlul asupra activității economice și altor activități comerciale ale Organizației

5.1. În vederea atingerii obiectivelor propuse, Organizația are dreptul să dețină, să folosească și să dispună de mijloace financiare și de alte bunuri care, potrivit legislației în vigoare, îi sunt transmise de către membrii săi sau de către stat, sunt obținute sub formă de cotizații, donații din partea unor cetățeni, întreprinderi, instituții și organizații, sunt realizate în urma activității economice a Organizației sau a persoanelor juridice constituite de către Organizație (societăți, întreprinderi), precum și de bunuri dobândite prin mijloace proprii, de bunuri predate temporar în folosință (fără dreptul de a dispune de acestea) sau dobândite sub orice altă formă legală.

5.2. Organizația poate beneficia de suport financiar din partea bugetului de stat al Ucrainei, bugetelor locale, conform legii. În cazul obținerii de către Organizație a unui sprijin financiar din bugetul de stat al Ucrainei sau din bugetele locale, ea este obligată să facă public raportul privind folosirea mijloacelor obținute conform legii.

5.3. Nu se admite imixtiunea organelor puterii de stat, a organelor puterii din Republica

Autonomă Crimeea, organelor administrației publice locale, reprezentanților acestora în activitatea Organizației, după cum nu se admite nici imixtiunea Organizației în activitatea organelor puterii de stat, a organelor puterii din Republica Autonomă Crimeea, a organelor administrației publice locale sau a reprezentanților acestora, exceptând cazurile stabilite de lege.

1.4. Patrimoniul Organizației este format din :

- mijloace și bunuri obținute cu titlu gratuit, sub formă de sprijin financiar nerambursabil sau donații;

- venituri pasive;

- mijloace sau bunuri obținute de organizațiile non-profit în urma activității de bază;

- alocații sau subvenții din bugetul de stat sau local, din fonduri de stat cu destinație specială sau în limitele asistenței tehnice sau caritabile, inclusiv umanitare, mai puțin subvenții pentru reglementarea prețurilor la servicii prestate contracost către astfel de organizații non-profit sau, prin intermediul acestora, către organizațiile ce beneficiază de aceste subvenții, conform legii, pentru a face să scadă nivelul unor astfel de prețuri;

1.5. Dreptul de proprietate al Organizației se realizează de către organul suprem de conducere în modul stabilit de lege și de prezentul statut. Prin decizia organului suprem de conducere al Organizației, unele atribuții privind gestionarea patrimoniului pot fi trecute în sarcina organelor de conducere înființate conform prezentului statut, persoanelor juridice (societăți, întreprinderi), departamentelor separate ale Organizației sau transmise uniunilor civice, fondate cu participarea Organizației.

1.6. În cazul dizolvării Organizației, patrimoniul acesteia, după îndeplinirea cerințelor creditorilor, se transmite, prin decizia Organizației, în scopuri statutare și caritabile, către altă (alte) organizație nonguvernamentală, iar în cazul în care nu obține acceptul acesteia (acestora), trec în bugetul de stat sau local.

1.7. În cazul reorganizării asociației nonguvernamentale, bunurile, activele și pasivele sunt transmise succesorului în drepturi.

6. Modificări și completări la Statutul Organizației

6.1. Organizația informează organul competent de înregistrare, la care se păstrează dosarul de înregistrare, despre modificările făcute

în Statutul Organizației, în organele de conducere ale Organizației, despre schimbarea persoanei (persoanelor) împuternicite să reprezinte Organizația, despre schimbarea sediului Organizației (în continuare - modificări privind datele Organizației).

6.2. Modificările privind datele Organizației sunt aprobate de Adunarea Generală.

6.3. Hotărârea privind modificarea datelor Organizației se consideră aprobată dacă pentru ea au votat cel puțin 2/3 din membrii Organizației prezenți la Adunarea Generală.

7. Încetarea funcționării Organizației

7.1. Organizația are dreptul să-și înceteze activitatea în orice moment.

7.2. Activitatea Organizației poate fi încetată în urma transmiterii întregului patrimoniu, a drepturilor și obligațiilor sale către alte persoane juridice – succesoare în drepturi (fuziune) sau în urma lichidării.

1.3. Încetarea activității Organizației se produce:

- în baza hotărârii Organizației, aprobate de către Adunarea Generală cu 2/3 din voturile membrilor Organizației, prin dizolvare sau reorganizare prin fuziune cu altă organizație nonguvernamentală având statut similar.

- în temeiul hotărârii judecătorești privind interzicerea (dizolvarea forțată) a Organizației.

1.4. În cazul adoptării hotărârii de încetare a funcționării Organizației, Adunarea Generală numește o comisie de lichidare sau împuternicește organul de conducere al Organizației cu activitățile comisiei de lichidare pentru încetarea activității Organizației ca persoană juridică, dispunând de asemenea asupra folosirii mijloacelor și patrimoniului Organizației după lichidare.

Organizația transmite hotărârea privind dizolvarea Organizației către organul împuternicit cu înscrierea mențiunilor necesare în Registrul unic de stat al persoanelor juridice și persoanelor fizice autorizate privind hotărârea Organizației de a se dizolva, respectiv introducerea în Registrul organizațiilor nonguvernamentale a mențiunii privind decizia respectivă a Organizației.

Începând cu data introducerii mențiunilor în Registrul unic de stat al persoanelor juridice și al persoanelor fizice autorizate privind hotărârea Organizației de a se dizolva, Organizația își încetează activitatea de persoană juridică,

iar comisia de lichidare își preia atribuțiile.

În cazul lichidării Organizației, bunurile și mijloacele acesteia se transmit, după îndeștarea creditorilor, prin decizia Organizației, către altă (alte) organizație nonguvernamentală în scopuri statutare sau de binefacere, iar în cazul în care acestea nu-și dau acceptul, se transmit către bugetul de stat, conform legii.

7.5. Reorganizarea Organizației se efectuează prin fuziunea cu altă organizație nonguvernamentală cu statut similar. Reorganizarea se efectuează în baza hotărârii pe care o adoptă Organizația care fuzionează privind încetarea activității prin fuzionare cu altă organizație nonguvernamentală și în baza hotărârii adoptată de organizația cu care fuzionează privind acordul de fuzionare.

Organizația va înștiința organul competent de înregistrare care operează mențiuni în Registrul unic de stat al persoanelor juridice și al persoanelor fizice autorizate cu privire la hotărârea Organizației de a fuziona și a opera mențiuni în Registrul organizațiilor nonguvernamentale privind hotărârea adoptată de Organizație.

După data în care organul competent de înregistrare a luat hotărârea respectivă, Organizația nu mai poate anula hotărârea privind reorganizarea.

În caz de reorganizare a Organizației, bunurile acesteia, active și pasive, se transmit către succesorul în drepturi.

Notă

*Statutul a fost aprobat de Adunarea Constituantă a fondatorilor Organizației nonguvernamentale Centrul Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi” din 12 ianuarie 2013 și înregistrat la Direcția de Justiție a orașului Cernăuți prin Ordinul nr. 23/0 din 28 februarie 2013, în baza căreia s-a eliberat Certificatul nr.1385581, ambele acte având semnătura Șefului Direcției, S. E. Afonina.

